

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

**Το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία στην
Ελλάδα, 2002 – 2012**

Open access to information in Greece, 2002-2012

Άρτεμις Λιθοξόου

Θεσσαλονίκη, 2013

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

**Το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία στην
Ελλάδα, 2002 – 2012**

Open access to information in Greece, 2002-2012

Άρτεμις Λιθοξόου

Επόπτης καθηγητής: Παναγιώτα Πολυδωράτου

Θεσσαλονίκη, 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στην κα Παναγιώτα Πολυδωράτου για την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξή της καθ' όλη τη διάρκεια διεκπεραίωσης της παρούσας πτυχιακής εργασίας και στους γονείς μου και τον αδερφό μου, για την συνεχή συμπαράσταση, την αγάπη και την κατανόηση που έδειξαν όλο αυτό τον καιρό.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι προσπάθειες για την εφαρμογή της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία στην Ελλάδα. Το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης ξεκίνησε να αναπτύσσεται σημαντικά από τις αρχές της δεκαετίας του '90. Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης έχει συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη του κινήματος καθώς βασικός του στόχος είναι να καταστήσει την επιστημονική γνώση προσβάσιμη σε όλους, ώστε να ενισχυθεί η έρευνα, η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα (www.ekt.gr). Παρουσιάζονται τα ηλεκτρονικά περιοδικά και τα ηλεκτρονικά βιβλία ανοικτής πρόσβασης στην Ελλάδα, τα οποία πληθαίνουν με γρήγορους ρυθμούς. Το ΕΚΤ στοχεύει στην απόκτηση των υποδομών και της τεχνογνωσίας για ηλεκτρονικές επιστημονικές εκδόσεις που βασίζονται στο ελεύθερο λογισμικό. Τέλος, γίνεται αναφορά στο openarchives, μια μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων.

Λέξεις κλειδιά: Ανοικτή Πρόσβαση, Ιδρυματικά Καταθετήρια, Ηλεκτρονικά Περιοδικά, Ηλεκτρονικά Βιβλία, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Heal – Link, Open Archives.

Abstract

This study describes the efforts to develop and facilitate the exchange of scientific information in an open and unrestricted manner in Greece for the period from 2002-2012. Specifically it describes the work and open access activities led by the National Documentation Centre and other institutions in Greece the last ten years. It presents a number of institutional repositories and digital libraries. It also presents the activities of the Hellenic Academic Libraries Link (HEAL-Link) in support of open access to information.

Key words: Open Access, Institutional Repositories, electronic journal, electronic books, National Documentation Centre, Heal – Link, Open Archives.

Λίστα πινάκων

Πίνακας 1 : Σαχίνη Ε., κ.α., 2012. Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Διαθέσιμο σε: http://metrics.ekt.gr/el/node/9	22
Πίνακας 2 : Σαχίνη Ε., κ.α., 2012. Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Διαθέσιμο σε: http://metrics.ekt.gr/el/node/9	23
Πίνακας 3 : Πίνακας με τους εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων και οι ιστοσελίδες τους	47
Πίνακας 4 : Ιστορικό του ΕΚΤ από τη χρονολογία 2002 έως 2009.....	52

Λίστα σχημάτων

Σχήμα 1: Ιστοσελίδα Ευρηκα	27
Σχήμα 2: Ιστοσελίδα Ανέμη	28
Σχήμα 3: Ιστοσελίδα Ψηφίδα	29
Σχήμα 4: Ιστοσελίδα Πέργαμος	30
Σχήμα 5: Ιστοσελίδα Νημερτής.....	31
Σχήμα 6: Ιστοσελίδα Ψηφιακής Βιβλιοθήκης Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου	32
Σχήμα 7: Ιστοσελίδα Πάνδημος	33
Σχήμα 8: Ιστοσελίδα Κοσμόπολις.....	37
Σχήμα 9: Ιστοσελίδα Πλειάς.....	38
Σχήμα 10: Ιστοσελίδα Πασιθεή.....	40
Σχήμα 11: Ιστοσελίδα Δανιηλός.....	41
Σχήμα 12: Ιστοσελίδα Δεξαμενή	42
Σχήμα 13: Ιστοσελίδα Εθνικού Συλλογικού Καταλόγου Επιστημονικών Περιοδικών	57
Σχήμα 14: Ιστοσελίδα e-Publishing.....	58

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	4
Λίστα πινάκων.....	5
Λίστα σχημάτων	6
Πίνακας περιεχομένων	7
Εισαγωγή.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ.....	11
1.1 Ορισμοί	11
1.2 Ιστορική Αναδρομή.....	11
1.3 Σκοπός και παροχή της ανοικτής πρόσβασης	12
1.4 Πλεονεκτήματα παροχής ανοικτής πρόσβασης στο κοινό.....	13
1.5 Πρωτοβουλίες για την Ανοικτή Πρόσβαση	14
1.6 Πνευματικά δικαιώματα.....	16
Κεφάλαιο 2 : ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ- ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ.....	19
2.1 Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας & Τεχνολογίας	19
2.2 Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις.....	20
2.3 Το πρόγραμμα « Κοινωνικο-οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες»- Επιστημονικά πεδία ελληνικών έργων	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΘΕΤΗΡΙΑ.....	26
3.1 Εισαγωγή	26
3.2 Εύρηκα.....	27
3.3 Ανέμη	28
3.4 Ψηφίδα	29
3.5 Πέργαμος	30
3.6 Νημερτής.....	31
3.7 Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου	32
3.8 Πάνδημος.....	33
3.9 Λογισμικά	33
3.10 Προβλήματα λειτουργίας Ιδρυματικών Καταθετηρίων	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ	35
4.1 Γενικά	35
4.2 Ειδικά Χαρακτηριστικά Ηλεκτρονικών Περιοδικών	36
4.3 Ηλεκτρονικά Περιοδικά Και Βιβλιοθήκες - Οφέλη	36
4.4 Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης του Πανεπιστημίου Πατρών	37
4.4.1 Κοσμόπολις.....	37
4.4.2 Πλειάς.....	38
4.4.3 Πασιθεή.....	40
4.4.4 Δανηλίσ.....	41
4.4.5 Δεξαμενή	42
4.5 Έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικών περιοδικών από βιβλιοθήκες	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ	44
5.1 Γενικά	44
5.2 Πλεονεκτήματα Ηλεκτρονικών Βιβλίων	44
5.3 Οφέλη Ηλεκτρονικών Βιβλίων ανοικτής πρόσβασης.....	45
5.4 Είδη Ηλεκτρονικών Βιβλίων	45
5.5 Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και Ηλεκτρονικά Βιβλία	46
5.6 Οικονομικά Ζητήματα	46
5.7 Ηλεκτρονικά Βιβλία και εκδότες	46
5.8 Heal-link – Ηλεκτρονικά Βιβλία	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : HEAL-LINK	49
6.1 Γενικά	49
6.2 Στόχοι του Heal-Link.....	49
6.3 Εκδότες της Heal-Link	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ	52
7.1. Γενικά	52
7.2 Στόχοι και Δράσεις του ΕΚΤ για την Ανοικτή Πρόσβαση	54
7.3 Υπηρεσίες ΕΚΤ.....	55
7.4 Αποθετήρια και Περιοδικά του ΕΚΤ	59
Κεφάλαιο 8 : OPEN ARCHIVES	61
8.1 Γενικά	61
8.2 Open Archives Initiative	61
ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65

Εισαγωγή

Είναι πλέον γνωστό ότι ζούμε στην εποχή της πληροφόρησης και καθημερινά οι έρευνες και τα συγγράμματα επιστημονικού περιεχομένου αυξάνονται ολοένα και περισσότερο. Ο τρόπος διάθεσης και δημοσίευσης των επιστημονικών συγγραμμάτων έχει αλλάξει από την έντυπη μορφή στην ηλεκτρονική, για αυτό τα τελευταία χρόνια γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον όρο ανοικτή πρόσβαση στην πληροφορία. Πρόκειται για έναν εναλλακτικό τρόπο, κατά τον οποίο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε επιστημονικά αποτελέσματα χωρίς κανένα οικονομικό και νομικό εμπόδιο. Το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία ξεκίνησε να αναπτύσσεται σημαντικά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Οι ακαδημαϊκοί και ερευνητικοί οργανισμοί ακολουθώντας τους εμπορικούς διαθέτες, δραστηριοποιήθηκαν αρκετά σε ότι έχει σχέση με τις ψηφιακές πηγές, την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου και την ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών για τη δημιουργία ανοικτής πρόσβασης στο αρχειακό υλικό και στην τρέχουσα παραγωγή της πληροφορίας. Στην Ελλάδα το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία ξεκίνησε περίπου δέκα χρόνια πριν. Τα πρώτα βήματα έγιναν από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) με τον συλλογικό κατάλογο των περιοδικών και το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να αποδώσει μια συνοπτική περιγραφή του κινήματος της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία στην Ελλάδα και την πορεία και εξέλιξή του από το 2002 έως το 2012.. Περιορίζεται μόνο στην Ελλάδα, την τελευταία δεκαετία. Αναφέρεται στην πορεία του κινήματος της ανοικτής πρόσβασης. Στόχος της εργασίας είναι να δοθεί μια γενική εικόνα, χωρίς στατιστικά στοιχεία, αναφέροντας τις προσπάθειες που έχουν γίνει στην Ελλάδα με τον σχεδιασμό ηλεκτρονικών περιοδικών, καταθετηρίων και ηλεκτρονικών βιβλίων. Επίσης αναφέρονται και παρουσιάζονται οι προσπάθειες σχετικά με την προώθηση της ανοικτής πρόσβασης από διάφορους δικτυακούς τόπους. Αποτελείται από οχτώ κεφάλαια. Παρακάτω αναλύονται εν συντομία τα κεφάλαια αυτής της εργασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται εισαγωγή στην ανοικτή πρόσβαση στην πληροφορία. Συγκεκριμένα δίνεται ο ορισμός της και οι στόχοι που επιδιώκονται να επιτευχθούν με την εφαρμογή της. Γίνεται μια ιστορική αναδρομή και αναλύονται τα πλεονεκτήματα της ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία, τις διακηρύξεις που έχουν δημοσιευτεί για την ανοικτή πρόσβαση και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στο σύστημα έρευνας και στη διαδικασία που ακολουθείται για τη διάθεση επιστημονικών δημοσιευμάτων στην Ελλάδα. Αναλύεται το Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας & Τεχνολογίας (ΕΠΣΕΤ). Γίνεται αναφορά στην παραγωγή ανά ίδρυμα των ελληνικών επιστημονικών δημοσιεύσεων και τέλος ακολουθεί η παρουσίαση του προγράμματος του ΕΚΤ Κοινωνικό – οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (<http://www.ekt.gr>).

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα Ιδρυματικά Καταθετήρια. Παρουσιάζονται αναλυτικά τα Ιδρυματικά Καταθετήρια στην Ελλάδα, αναλύονται τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία Ιδρυματικών Καταθετηρίων και τέλος αναφέρονται κάποια προβλήματα λειτουργίας που προκύπτουν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης, τα χαρακτηριστικά τους και τα οφέλη τους. Γίνεται πλήρης αναφορά στα Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης του Πανεπιστημίου Πατρών και στο τέλος παρουσιάζονται κάποια προβλήματα όσον αφορά την έκδοση και τη διαχείρισή τους.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα ηλεκτρονικά βιβλία ανοικτής πρόσβασης. Αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη των Ηλεκτρονικών Βιβλίων καθώς και τα είδη τους. Επίσης, αναλύονται τα οικονομικά ζητήματα που προκύπτουν από την έκδοση των Ηλεκτρονικών Βιβλίων.

Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται στον Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών Heal – Link, στους στόχους της και στους εκδότες.

Το έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζει το έργο του ΕΚΤ στην ανοικτή πρόσβαση στην πληροφορία. Συγκεκριμένα, τους στόχους και τις υπηρεσίες του.

Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση της μηχανής αναζήτηση Open Archives και της πρωτοβουλίας Open Archives Initiative με στόχο την διευκόλυνση της αποτελεσματικής διάδοσης του περιεχομένου Open Archives Initiative.

Η εργασία αυτή απευθύνεται σε Βιβλιοθηκονόμους, σε φοιτητές βιβλιοθηκονομίας καθώς επίσης και σε απλούς χρήστες που θέλουν να ενημερωθούν για τις εξελίξεις της ανοικτής πρόσβασης στην Ελλάδα. Σε προσωπικό επίπεδο, αυτό που κέρδισα από την εκπόνηση της εργασίας είναι να ενημερωθώ για την έννοια της ανοικτής πρόσβασης, να εξελιχθώ και να βελτιώσω τις στρατηγικές έρευνας που χρησιμοποιούσα μέχρι τώρα και να ανακαλύψω την δύναμη της ελεύθερης διάθεσης των πληροφοριών.

Η εργασία ολοκληρώνεται με τον επίλογο. Για την σύνταξη της βιβλιογραφίας χρησιμοποιήθηκε το πρότυπο του Harvard.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

1.1 Ορισμοί

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα το ενδιαφέρον για την Ανοικτή Πρόσβαση στην πληροφορία και γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον όρο «Ανοικτή Πρόσβαση». Οι ορισμοί που έχουν δοθεί είναι αρκετοί.

Η Διακήρυξη του Βερολίνου ορίζει την Ανοικτή Πρόσβαση ως *"μία περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα"*. (http://oa.mpg.de/files/2010/04/BerlinDeclaration_gr.pdf). Ένας πιο συγκεκριμένος και απλός ορισμός δόθηκε για την Ανοικτή Πρόσβαση, ο οποίος υπάρχει στην ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) αλλά και στο ελληνικό site για την Ανοικτή Πρόσβαση (www.openaccess.gr) είναι :

"Ανοικτή Πρόσβαση είναι η ελεύθερη, άμεση, διαρκής και απαλλαγμένη από τέλη και τους περισσότερους περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων διαδικτυακή πρόσβαση σε ψηφιακό ακαδημαϊκό και επιστημονικό περιεχόμενο. Οι αναγνώστες μπορούν να χρησιμοποιούν ελεύθερα το διατιθέμενο υλικό για ερευνητικούς, εκπαιδευτικούς και άλλους σκοπούς".

Ωστόσο και πολλοί άλλοι ερευνητές Έλληνες και ξένοι που έχουν ασχοληθεί με το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης έχουν δώσει κατά καιρούς κάποιους ορισμούς, ορισμένοι από αυτούς είναι : *"Ανοικτή Πρόσβαση είναι η δωρεάν πρόσβαση σε δημοσιεύματα που αφήνει τους χρήστες ελεύθερα να διαβάσουν, αντιγράψουν, εκτυπώσουν, ψάξουν και να ευρετηριάσουν τα δημοσιεύματα αυτά χωρίς καθόλου περιορισμούς. Θα πρέπει όμως να γίνεται η ανάλογη παραπομπή στον δημιουργό και να του δίνεται το δικαίωμα να έχει τον απόλυτο έλεγχο της δημοσίευσής του"*. (Κατσαρού, 2006).

Ένας άλλος εξίσου απλός ορισμός που δόθηκε από τον Zhang (2007) σε άρθρο του είναι :

"Ανοικτή Πρόσβαση είναι η δωρεάν διάθεση στο κοινό, στο διαδίκτυο, που επιτρέπει σε οποιονδήποτε χρήστη να διαβάσει, αντιγράψει, διανέμει, εκτυπώσει, αναζητήσει ή συνδεθεί με πλήρη κείμενα άρθρων κ.α. για οποιονδήποτε νόμιμο σκοπό, χωρίς οικονομικά και νομικά εμπόδια".

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Η συνεχής ανάπτυξη και ανανέωση της τεχνολογίας των υπολογιστών μας επιτρέπουν να έχουμε πρόσβαση στις πληροφορίες, οπουδήποτε σε όλο τον κόσμο. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών πληροφόρησης στο διαδίκτυο έχει ευνοήσει αρκετά την ελεύθερη διάθεση της ψηφιακής πληροφορίας καθώς και το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης. Λέγεται, ότι το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης ξεκίνησε ως αντίδραση των βιβλιοθηκών λόγω των υπερβολικά αυξημένων τιμών των ακαδημαϊκών περιοδικών τα τελευταία χρόνια, καθώς επίσης και της αδυναμίας των βιβλιοθηκών να ανταποκριθούν στις οικονομικές απαιτήσεις των εκδοτών. Οι ακαδημαϊκοί και ερευνητικοί οργανισμοί ακολουθώντας τους εμπορικούς διαθέτες, δραστηριοποιήθηκαν αρκετά σε ότι έχει σχέση με τις ψηφιακές πηγές, την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου καθώς επίσης και την

ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών για την δημιουργία ανοικτής πρόσβασης στο αρχειακό υλικό και στην τρέχουσα παραγωγή της πληροφορίας. Από την δεκαετία του '90 στο διεθνές περιβάλλον δημιουργήθηκαν οι πρώτοι pre-prints και e-prints servers που πρόσφεραν την δυνατότητα προσωπικής αρχειοθέτησης υλικού με σκοπό την μεγαλύτερη και ελεύθερη πρόσβαση σε ερευνητικές εργασίες της επιστημονικής κοινότητας.

Στην Ελλάδα το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης ξεκίνησε περίπου δέκα χρόνια πριν. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών πληροφόρησης και των ψηφιακών βιβλιοθηκών της χώρας μας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Με την ανάπτυξη του web δημιουργήθηκε κατάλληλο πλαίσιο για την ελεύθερη παραγωγή και διάθεση της ψηφιακής πληροφορίας. Όλοι οι ερευνητικοί και ακαδημαϊκοί οργανισμοί έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για την δημιουργία ενός περιβάλλοντος ανοικτής πρόσβασης στο ευρύ φάσμα της πληροφορίας στο διαδίκτυο, ακολουθώντας τους διαθέτες και παραγωγούς των πληροφοριών. Την δεκαετία του '90 έγιναν τα πρώτα βήματα του κινήματος της ανοικτής πρόσβασης στην Ελλάδα από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) με τον συλλογικό κατάλογο των περιοδικών και το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. Στόχος του ΕΚΤ είναι η διάθεση και διαφύλαξη του περιεχομένου που παράγεται από την ερευνητική δραστηριότητα της Ελλάδας σε μια ενιαία ερευνητική υποδομή.

Στην Ελλάδα τα πρώτα βήματα για την δημιουργία ψηφιακών πηγών πληροφόρησης ανοικτής πρόσβασης σύμφωνα με τον Γεωργίου κ.α. (2007) είναι :

- Οι πρωτοβουλίες του ΕΚΤ με τον Συλλογικό Κατάλογο των Περιοδικών και το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών την δεκαετία του '80.
- Οι πρώτες προσπάθειες των Ελληνικών βιβλιοθηκών να αποκτήσουν συστήματα αυτοματισμού και ηλεκτρονικούς καταλόγους του υλικού τους.
- Η ανάπτυξη ελληνικών συστημάτων αυτοματισμού βιβλιοθηκών : ΑΒΕΚΤ (ΕΚΤ), Πτολεμαίος (Πανεπιστήμιο Κρήτης), PLAS (Knowledge και Πανεπιστήμιο Πατρών)
- Τα έργα ανάπτυξης βάσεων ελληνικών βιβλιογραφικών δεδομένων μέσω συνεργασιών του ΕΚΤ με διάφορους οργανισμούς (Πλατφόρμα ΑΡΓΩ , ΙΑΤΡΟΤΕΚ κλπ.)
- Η λειτουργία της πρώτης ψηφιακής συλλογής από το Πανεπιστήμιο Κρήτης το 1997. (Γεωργίου, κ.α., 2007α).

1.3 Σκοπός και παροχή της ανοικτής πρόσβασης

Όπως αναφέρει το ελληνικό site της ανοικτής πρόσβασης (www.openaccess.gr) σκοπός της ανοικτής πρόσβασης είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής επιστημονικών πληροφοριών. Το ζήτημα της ανοικτής πρόσβασης έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους ακαδημαϊκούς ερευνητές και τους βιβλιοθηκονόμους. Η Ανοικτή Πρόσβαση έχει ως στόχο την ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες στο διαδίκτυο σε όλο τον κόσμο χωρίς εμπόδια και περιορισμούς.

Σύμφωνα με την Διακήρυξη της Πρωτοβουλίας ανοικτής πρόσβασης της Βουδαπέστης υπάρχουν δύο τρόποι παροχής ανοικτής πρόσβασης που αποτελούν

συστηματικές και οργανωμένες προσεγγίσεις με αποτέλεσμα την αύξηση των πιθανοτήτων εντοπισμού του ερευνητικού και ακαδημαϊκού περιεχομένου. Αυτές είναι:

1. Αυτό – αρχειοθέτηση
2. Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης

Η πρώτη στρατηγική που προτείνεται σύμφωνα με την Πρωτοβουλία, οι επιστήμονες θα πρέπει να αυτό – αρχειοθετούν (self – archiving) τις εργασίες τους σε ψηφιακή μορφή στο διαδίκτυο με τα απαραίτητα εργαλεία και σύμφωνα πάντα με το πρωτόκολλο του Open Archives Initiative. Έτσι, η εύρεση και ανάκτηση των πληροφοριών με τις μηχανές αναζήτησης θα είναι εύκολη και αποτελεσματική. Ο χρήστης θα χρησιμοποιεί τις μηχανές αναζήτησης εύκολα και θα του δίνονται οι πληροφορίες που αναζητά.

Πιο συγκεκριμένα μέσω της αυτό – αρχειοθέτησης, οι συγγραφείς – επιστήμονες θα υποβάλλουν άρθρα τύπου :

A) pre – prints , δηλαδή άρθρα που δεν έχουν υποστεί ακόμη διαδικασία αξιολόγησης από κριτές. Δεν έχουν υποστεί κριτική αξιολόγηση, δεν έχουν ελεγχθεί από την εκδοτική επιτροπή κάποιου περιοδικού και δεν έχουν διορθωθεί.

B) post – print, δηλαδή άρθρα που έχουν υποστεί την διαδικασία αξιολόγησης και έχουν κριθεί κατάλληλα προς δημοσίευση. Οι τελικές δημοσιευμένες εκδόσεις των άρθρων.

Τα άρθρα θα υποβάλλονται από τους συγγραφείς σε βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων, σε θεματικές ψηφιακές συλλογές, σε θεσμικά αποθετήρια και στον προσωπικό τους δικτυακό τόπο.

Η δεύτερη στρατηγική που προτείνεται είναι οι συγγραφείς – επιστήμονες να στηρίξουν και να προωθήσουν τη νέα γενιά περιοδικών που θα δημοσιεύονται με το μοντέλο της ανοικτής πρόσβασης και να βοηθήσουν τα υπάρχοντα συνδρομητικά περιοδικά να μετατραπούν σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης. (Κατσαρού, 2006) . Πρόκειται για ηλεκτρονικά περιοδικά τα οποία είναι ελεύθερα προσβάσιμα σε όλους τους χρήστες, χωρίς χρέωση και στα οποία δημοσιεύονται άρθρα (ακαδημαϊκά και ερευνητικά) που έχουν υποστεί αξιολόγηση από κριτές.

1.4 Πλεονεκτήματα παροχής ανοικτής πρόσβασης στο κοινό

Η στέρηση της πρόσβασης στην πληροφορία έχει ως αποτέλεσμα τη στέρηση από τα οφέλη που μας προσφέρει. Για αυτό το λόγο και η κοινωνία μας χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, αυτούς που έχουν πρόσβαση στην πληροφορία, δηλαδή τους πληροφοριακά πλούσιους και αυτούς που δεν έχουν πρόσβαση στην πληροφορία, δηλαδή τους πληροφοριακά φτωχούς. Όπως έχουμε αναφέρει παραπάνω, η Ανοικτή Πρόσβαση είναι η άμεση, δωρεάν, μόνιμη και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση σε online πληροφοριακές πηγές. Το ζήτημα της πληροφοριακής ανισότητας μπορεί να καταπολεμηθεί με την ανάπτυξη του κινήματος της ανοικτής πρόσβασης. Τα οφέλη της ανοικτής πρόσβασης που παρέχονται στο κοινό είναι αρκετά και θα ξεκινήσουμε πρώτα από τις βιβλιοθήκες και τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα.

Για την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα η Ανοικτή Πρόσβαση έχει μεγάλη σημασία καθώς λόγω της προσβασιμότητας οι επιστημονικές έρευνες έχουν

μεγαλύτερο αντίκτυπο. Προσφέρει μειωμένο κόστος στο επιστημονικό περιεχόμενο, πράγμα που προωθεί και ευνοεί την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα. Με την Ανοικτή Πρόσβαση παρέχονται ποιοτικότερες υπηρεσίες γεγονός που τις κάνει περισσότερο αξιόπιστες και δίνεται η ευκαιρία συνεργασίας ανάμεσα σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα καθώς επίσης και μεταξύ βιβλιοθηκών. Υπάρχουν πολύ περισσότερες ευκαιρίες για εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων και υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου και συντονισμού του επιστημονικού περιεχομένου μέσω ενός κεντρικού συστήματος.

Τα πλεονεκτήματα της ανοικτής πρόσβασης όσον αφορά τις επιχειρήσεις είναι αρκετά, πόσω μάλλον τη σημερινή εποχή που υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός. Οι επιχειρήσεις ωφελούνται από την Ανοικτή Πρόσβαση καθώς ενισχύεται η ανταγωνιστικότητά τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στις επιχειρήσεις παρουσιάζονται ευκαιρίες για ανάπτυξη των καινοτόμων προϊόντων και οργανισμών. Τέλος, μέσω της ανοικτής πρόσβασης ενισχύεται ιδιαίτερα η συνεργασία των επιχειρήσεων με τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα.

Τα πλεονεκτήματα της ανοικτής πρόσβασης προς το ευρύ κοινό είναι επίσης πολλά και σημαντικά. Το κυριότερο είναι ότι προσφέρονται σύγχρονες και χωρίς κόστος δυνατότητες δημιουργίας και πρόσβασης στο επιστημονικό περιεχόμενο. Ο καθένας έχει την δυνατότητα να αναζητήσει οτιδήποτε θέλει σε οποιονδήποτε τομέα, επιστήμη κ.λπ. Η Ανοικτή Πρόσβαση ενισχύει ένα διακρατικό δίκτυο συνεργασιών και επαφών, εξάλλου Ανοικτή Πρόσβαση σημαίνει άμεση και ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφορία όπου ο καθένας μπορεί να πληροφορηθεί και συνεργασθεί ελεύθερα με οτιδήποτε. (www.openaccess.gr).

1.5 Πρωτοβουλίες για την Ανοικτή Πρόσβαση

Τέσσερις είναι οι πιο γνωστές και σημαντικές πρωτοβουλίες που θα αναλυθούν παρακάτω για την Ανοικτή Πρόσβαση :

1. Η Διακήρυξη της Πρωτοβουλίας της ανοικτής πρόσβασης της Βουδαπέστης (<http://www.soros.org/openaccess/read>)
2. Η Διακήρυξη της Βηθεσδά για την Εκδοτική Δραστηριότητα ανοικτής πρόσβασης (<http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>)
3. Η Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοικτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (http://oa.mpg.de/files/2010/04/BerlinDeclaration_gr.pdf)
4. Η Διακήρυξη της Αλάμπρα (http://openaccess.gr/global/docs/alabra_GR_final.pdf)

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ

(Open Access Initiative)

Η διακήρυξη αυτή δημοσιεύτηκε τον το Φεβρουάριο του 2002 με σκοπό να καλέσει όλα τα ιδρύματα και τους επιστήμονες να δημοσιεύσουν τα επιστημονικά τους άρθρα ελεύθερα στο διαδίκτυο χωρίς οικονομικούς περιορισμούς. Αξίζει να αναφερθεί ότι σε αυτή τη Διακήρυξη διατυπώθηκε για πρώτη φορά ο όρος open access (ανοικτή πρόσβαση). Ορίστηκε επίσης η Ανοικτή Πρόσβαση, όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, ως η δωρεάν πρόσβαση στα δημοσιεύματα η οποία δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να μπορούν να διαβάσουν, να κατεβάσουν, να αντιγράψουν, να μοιραστούν, να εκτυπώσουν, να ψάξουν, να ευρετηριάσουν, να κάνουν παραπομπές στο πλήρες κείμενο των δημοσιευμάτων ή να το χρησιμοποιήσουν για οποιοδήποτε νόμιμο λόγο χωρίς οικονομικούς ή τεχνικούς περιορισμούς. Απαραίτητα πρέπει να γίνεται ανάλογη παραπομπή στον δημιουργό καθώς επίσης να του δίνεται το δικαίωμα να έχει τον απόλυτο έλεγχο της δημοσίευσής του.

Τέλος, στη πρωτοβουλία αυτή προτάθηκαν δύο στρατηγικές για την Ανοικτή Πρόσβαση. Η πρώτη είναι αυτή της αυτό-αρχειοθέτησης (self-archiving) και η δεύτερη αυτή της στήριξης και προώθησης της νέας γενιάς περιοδικών που θα δημοσιεύονται με το μοντέλο ανοικτής πρόσβασης.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΒΗΘΕΣΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

(Bethesda Statement on Open Access Publication)

Η Διακήρυξη της Βηθεσδά δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο του 2003 όπου οι συμμετέχοντες είχαν ως σκοπό να δημιουργήσουν κάποιους κανόνες για την Ανοικτή Πρόσβαση σχετικά με την εκδοτική δραστηριότητα του ερευνητικού έργου και οι οποίοι θα εφαρμοστούν από ερευνητικούς οργανισμούς, βιβλιοθήκες, εκδότες και την επιστημονική κοινότητα. Σύμφωνα με αυτή τη Διακήρυξη για να θεωρείται ότι ένα δημοσίευμα είναι ανοικτής πρόσβασης θα πρέπει ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων να παρέχει σε όλους τους χρήστες δωρεάν και δίχως περιορισμούς πρόσβαση στα δημοσιεύματά του καθώς επίσης να δίνει το δικαίωμα στους χρήστες να μπορούν να αντιγράψουν, διανείμουν, μεταφέρουν, προβάλλουν δημόσια, δημιουργούν παράγωγα αυτού σε ψηφιακή μορφή, αναφέροντας πάντα τον δημιουργό του έργου. Αξίζει να αναφερθεί ότι όλα τα δημοσιεύματα πρέπει να καταθέτονται σε κάποιο ιδρυματικό αποθετήριο μαζί με την άδεια των πνευματικών δικαιωμάτων.

Τέλος η Διακήρυξη της Βηθεσδά παροτρύνει τους ερευνητές να δημοσιεύουν την έρευνά τους με το μοντέλο της ανοικτής πρόσβασης και τους κατόχους πολιτισμικής κληρονομιάς να δημοσιεύουν τις πληροφοριακές πηγές ελεύθερα στο διαδίκτυο και επιδιώκει να αναπτυχθούν μέσα και τρόποι αξιολόγησης των κατατιθέμενων δημοσιευμάτων για την διασφάλιση της ποιότητας του αποθετηρίου και της επιστημονικής αναγνώρισης των επιστημόνων. (Κατσαρού, 2006).

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

(Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities)

Η Διακήρυξη του Βερολίνου δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2003 και σκοπός της ήταν να ενθαρρύνει και να παροτρύνει τους ερευνητές να καταστήσουν το επιστημονικό τους έργο ελεύθερα διαθέσιμο σε όλους στο διαδίκτυο και οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιούν το υλικό με την προϋπόθεση να γίνει η ανάλογη αναφορά στο δημιουργό του. Με την Διακήρυξη αυτή ορίζεται η Ανοικτή Πρόσβαση ως << μια περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα>>.

Τέλος, η Διακήρυξη αυτή εκφράζει έντονα την ανάγκη της συνεχούς ανανέωσης και διαδραστικότητας του Παγκόσμιου Ιστού έτσι ώστε να λειτουργεί με προσβάσιμα εργαλεία περιεχομένων και λογισμικού.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΑΛΑΜΠΡΑ **(Alambra Declaration on Open Access)**

Η Διακήρυξη της Αλάμπρα είναι από τις πιο πρόσφατες καθώς δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2010, με συστάσεις για πολιτικές για την Ανοικτή Πρόσβαση στην Νότια Ευρώπη και ένα σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη της ανοικτής πρόσβασης.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή τη Διακήρυξη συστήνεται:

- Η εφαρμογή πολιτικών που θα ενισχύσουν την Ανοικτή Πρόσβαση στην επιστημονική πληροφόρηση
- Η ενίσχυση των πρωτοβουλιών προώθησης της ανοικτής πρόσβασης στους ερευνητές, φορείς χάραξης πολιτικής κ.λπ.
- Η ανάπτυξη βιώσιμων εναλλακτικών επιχειρησιακών εκδοτικών μοντέλων
- Διασφάλιση της ποιότητας των εκδόσεων ανοικτής πρόσβασης
- Ενίσχυση της ανάπτυξης των αποθετηρίων.

1.6 Πνευματικά δικαιώματα

Με την Ανοικτή Πρόσβαση οι αναγνώστες μπορούν να χρησιμοποιούν ελεύθερα το διατιθέμενο υλικό για ερευνητικούς, εκπαιδευτικούς και άλλους σκοπούς. Πρωταρχικός σκοπός της είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής επιστημονικών πληροφοριών. Τα πνευματικά δικαιώματα αποτελούν ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα της Ανοικτής Πρόσβασης. Από τη μια πλευρά είναι η ηθική διάσταση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού έργου και από την άλλη πλευρά η ιδιαίτερη φύση του διαδικτύου όπου είναι διαδεδομένη η αναπαραγωγή και διάθεση ενός έργου και περιπλέκει το ζήτημα δημιουργώντας ένα νομικό κενό. Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επηρεάζει ποικιλοτρόπως τις δραστηριότητες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Ιδιαίτερα στην αλλαγή από την αναλογική στην ψηφιακή εποχή καθώς οι βιβλιοθήκες προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες ψηφιακής παρουσίασης του υλικού τους στο κοινό. Η εκκαθάριση των δικαιωμάτων επί των ψηφιοποιούμενων έργων δεν είναι εύκολη για αυτό το λόγο αναζητούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο λύσεις για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο των «ορφανών» έργων. Η ψηφιοποίηση του υλικού των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που προστατεύεται με το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας απαιτεί διαχείριση των δικαιωμάτων των δημιουργών των έργων αλλά και των εκδοτών τους. Το copyright ενός δημοσιεύματος προσφέρει κάποια δικαιώματα στον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων που σχετίζονται με την αναπαραγωγή, επεξεργασία, διανομή, εκτέλεση

και προβολή του δημοσιεύματος αυτού. Ο δημιουργός του ψηφιακού αρχείου επιλέγει ο ίδιος το νομικό πλαίσιο που θα δημοσιευθεί η έρευνά του.

Creative Commons

Οι άδειες Creative Commons επιτρέπουν τους δημιουργούς να δηλώσουν με εύκολο τρόπο ποια δικαιώματα διατηρούν και ποια δικαιώματα παραχωρούν προς όφελος άλλων δημιουργών. Με τις άδειες Creative Commons ορίζονται ξεκάθαρα τα δικαιώματα της ελεύθερης πρόσβασης. Οι άδειες Creative Commons είναι από τις δημοφιλέστερες άδειες που χρησιμοποιούνται στην Ανοιχτή Πρόσβαση. Οι άδειες χρήσης και εκμετάλλευσης που προτείνει ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Creative Commons έχουν στόχο την ευρύτερη διάθεση και χρήση έργων πνευματικής ιδιοκτησίας, κυρίως με τη μη αποκλειστική εκμετάλλευση του έργου και διακρίνονται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- Διατίθενται δωρεάν μέσω του διαδικτύου
- Δεν είναι αποκλειστικές
- Διατηρούν τις απορρέουσες εξουσίες από το εμπορικό ή ηθικό δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η Creative Commons υποστηρίζει τη χρήση με επιφύλαξη κάποιων δικαιωμάτων (some rights reserved) η οποία επιτρέπει την ελεύθερη διάθεση του έργου στο Διαδίκτυο για μη εμπορικούς σκοπούς αλλά και στη συνήθη έντυπη μορφή με αμοιβή από κάποιον εκδοτικό οίκο. Η Creative Commons έχει εκδώσει έξι άδειες που επιτρέπουν την ελεύθερη ανταλλαγή πολιτιστικών προϊόντων. Οι συγγραφείς μπορούν να επιλέξουν κάποια από αυτές ώστε να προστατέψουν το έργο τους κατά τη διάδοση του στο Διαδίκτυο. (Κουνούδη, Α., κ.α., 2010).

Η πρωτοβουλία του Creative Commons δίνει την δυνατότητα στον δημιουργό ή τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων κάποιου έργου, να επιλέξει ο ίδιος την άδεια που θέλει να δημοσιευτεί το έργο του.

Οι άδειες είναι έξι και είναι οι εξής:

1. **Attribution** (απόδοση): Με αυτή την άδεια ο δημιουργός επιτρέπει τους ερευνητές να αντιγράψουν, διανείμουν, προβάλλουν και εκτελέσουν το έργο μόνο εάν κάνουν τις παραπομπές που θα ζητήσει.
2. **Noncommercial** (μη εμπορική): Με αυτή την άδεια ο δημιουργός επιτρέπει του ερευνητές να αντιγράψουν, διανείμουν, προβάλλουν και εκτελέσουν το έργο μόνο για μη εμπορικούς λόγους.
3. **Noncommercial – no derivative works** (μη εμπορική- όχι παράγωγο έργο): Με την άδεια αυτή ο δημιουργός επιτρέπει τους ερευνητές να αντιγράψουν, διανείμουν, προβάλλουν και εκτελέσουν το έργο μόνο για μη εμπορικούς λόγους αλλά και να μη δημιουργήσουν δευτερογενή έργα βασισμένα σε αυτό.
4. **No derivative works** (όχι παράγωγα έργα): Με αυτή την άδεια ο δημιουργός επιτρέπει τους ερευνητές να αντιγράψουν, διανείμουν, προβάλλουν και εκτελέσουν το έργο αλλά να μη δημιουργήσουν δευτερογενή έργα βασισμένο σε αυτό.
5. **Share alike** (μοιράσου με τον ίδιο τρόπο): Ο δημιουργός επιτρέπει τους ερευνητές να αναπαράγουν δευτερογενή έργα μόνο εάν αυτά αποκτήσουν την ίδια άδεια με αυτή του κυρίως έργου.
6. **Noncommercial – share alike** (μοιράσου με τον ίδιο τρόπο για μη εμπορική χρήση): Με αυτή την άδεια ο δημιουργός επιτρέπει του ερευνητές να αντιγράψουν, διανείμουν, προβάλλουν και εκτελέσουν το έργο μόνο για μη εμπορική χρήση, καθώς επίσης τους επιτρέπει να αναπαράγουν δευτερογενή έργα μόνο εάν αυτά αποκτήσουν την ίδια άδεια με αυτή του κυρίως έργου.

Αφού ο δημιουργός επιλέξει την άδεια την οποία θέλει να δημοσιευτεί το έργο του αποκτά την άδεια με τρεις τρόπους:

1. **Commons deed:** Δίνεται μια περίληψη της άδειας σε φυσική γλώσσα με τα αντίστοιχα εικονίδια που θα τοποθετηθούν στο αρχείο για την ένδειξη του είδους αδειας.
2. **Legal code:** Πρόκειται για το έγγραφο που θα δηλώνει το νομικό πλαίσιο κάτω από το οποίο δημοσιεύεται το αρχείο σε περίπτωση που χρειαστεί να παρουσιαστεί σαν αποδεικτικό στα δικαστήρια.
3. **Digital code:** Μεταφορά της άδειας σε μεταδεδομένα έτσι ώστε να είναι αναζητήσιμη και αναγνωρίσιμη από μηχανές αναζήτησης και άλλες εφαρμογές. (Κατσαρού, Γ., 2006).

Ορφανά έργα

Γίνεται πολύς λόγος στις μέρες μας για τα αποκαλούμενα 'ορφανά' έργα, έργα δηλαδή των οποίων αναζητείται ο δημιουργός ή εν γένει δικαιούχος αλλά δεν βρίσκεται. Το φαινόμενο των ορφανών έργων χαρακτηρίζεται ως εμπόδιο στην ψηφιοποίηση και ψηφιακή πρόσβαση στο πολιτιστικό υλικό και εμποδίζει την επίτευξη των στόχων της πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ψηφιακών βιβλιοθηκών. Βασικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει όλα τα κράτη της Ε.Ε να τηρούν είναι:

1. να καλύπτουν όλα τα ορφανά έργα (δικαιούχων που είτε είναι άγνωστοι, είτε δεν μπορούν να εντοπιστούν), επί τη βάση ενός κοινού ορισμού,
2. να περιλαμβάνουν καθοδήγηση σχετικά με την επιμελή έρευνα που πρέπει να γίνεται για την ανεύρεση τους,
3. να περιλαμβάνουν διάταξη σχετικά με την απόσυρση του έργου σε περίπτωση που ο δικαιούχος εμφανισθεί ,
4. να επιφυλάσσουν ιδιαίτερη μεταχείριση για τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα κατά την εκτέλεση της αποστολής τους,
5. να αναγνωρίζουν ότι η εκκαθάριση των δικαιωμάτων ιδιαίτερα σχετικά με τις μεγάλες συλλογές μπορεί να μην είναι πάντοτε εφικτή για κάθε έργο ή προστατευόμενο αντικείμενο,
6. να προσφέρουν και στους εμπορικούς χρήστες τη δυνατότητα χρήσης των ορφανών έργων και να
7. προβλέπουν τη λήψη αποζημίωσης εκ μέρους του δικαιούχου σε περίπτωση που αυτός επανεμφανιστεί (Βαγενά, 2008).

Κεφάλαιο 2 : ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

2.1 Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας & Τεχνολογίας

Στην Ελλάδα έχουν γίνει μεγάλες προσπάθειες για την ανάπτυξη του συστήματος έρευνας. Το Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας & Τεχνολογίας (ΕΠΣΕΤ) προσφέρει σήμερα ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον με δυνατότητες αναζήτησης και πρόσβασης σε πλούσιο επιστημονικό περιεχόμενο, υπηρεσίες πληροφόρησης για τη σύγχρονη ερευνητική δραστηριότητα και πλήθος από άλλες υπηρεσίες στην επιστημονική, εκπαιδευτική και επιχειρηματική κοινότητα της χώρας. Η έρευνα και η καινοτομία παράγουν ανάπτυξη και κοινωνικά και οικονομικά οφέλη. Το ΕΚΤ ενθαρρύνει ένα δημιουργικό περιβάλλον έρευνας, την ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορίας στην έρευνα καθώς και πρωτοβουλίες που προάγουν και παρακινούν την επένδυση στην έρευνα. Οι καινοτόμες τεχνολογίες και υπηρεσίες που αναπτύσσονται στο ΕΚΤ διέπουν ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων και προσφέρουν στους ερευνητές εύκολη και ασφαλή πρόσβαση σε πηγές ανοικτού περιεχομένου, λογισμικό και συνεργατικά εργαλεία. Το ΕΠΣΕΤ συνεχώς ενσωματώνει νέα εργαλεία, υπηρεσίες και ευέλικτα μοντέλα για τη διάδοση των ερευνητικών δεδομένων. Το ΕΚΤ και το ΕΠΣΕΤ αναλαμβάνουν μια ποικιλία από δράσεις που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή πληροφορίας, τη διανομή της πληροφορίας και την εκμετάλλευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών κλάδων. Σε αυτή την κατεύθυνση, το ΕΠΣΕΤ αναπτύσσει σειρά από δραστηριότητες και μελέτες για την έκδοση δεικτών για την ελληνική ερευνητική δραστηριότητα καθώς και τα συστήματα διαχείρισης της πληροφορίας για την έρευνα (CRIS).

Φάσεις υλοποίησης του ΕΠΣΕΤ

Η πρώτη φάση του ΕΠΣΕΤ (1996-2000, Β' ΚΠΣ) εστίασε στη δημιουργία υποδομής και παρήγαγε μηχανισμούς συλλογής, διαχείρισης και διάθεσης πληροφοριών. Λειτουργήσε καταλυτικά στη δημιουργία κρίσιμης μάζας χρηστών και παραγωγών πληροφορίας.

Στη δεύτερη φάση του ΕΠΣΕΤ (2001-2009, Γ' ΚΠΣ) η ηλεκτρονική υποδομή περιεχομένου επεκτείνεται και εμπλουτίζεται. Διευρύνεται η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας με ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία. Δημιουργείται δυναμική μονάδα ψηφιοποίησης για υλικό ποικίλου τύπου και ψηφιοποιείται μεγάλος όγκος δεδομένων από εθνικά αρχεία. Επίσης, δημιουργούνται συστήματα οργάνωσης και τεκμηρίωσης περιεχομένου όπως συστήματα ταξινόμησης, θησαυροί και αρχεία καθιερωμένων όρων. Λειτουργούν για πρώτη φορά τα ηλεκτρονικά αποθετήρια Ήλιος, Πανδέκτης καθώς και το Αποθετήριο του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών. Εκδίδονται τα πρώτα 5 ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά ανοικτής πρόσβασης.

Στην τρίτη φάση του έργου (2010-2014, ΕΣΠΑ) στόχος είναι η επαναχρησιμοποίηση έγκριτου και κατάλληλα αδειοδοτημένου περιεχομένου, στην έρευνα, την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση, την παραγωγή νέου περιεχομένου από τους χρήστες και τη διανομή του μέσω της χρήσης των τεχνολογιών Web 2.0.

Το έργο στοχεύει στη δυναμική διάθεση του επιστημονικού ψηφιακού περιεχομένου και την περαιτέρω χρήση και συνεργατική ανάπτυξη του από τους χρήστες, με την ενεργοποίηση κοινωνικών δικτύων και τη χρήση των υποδομών ανοικτής πρόσβασης του ΕΚΤ -υποδομών που ήδη υπάρχουν, εξελίσσονται και διευρύνονται. (<http://www.epset.gr/>) .

2.2 Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

Σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2009 ο Γεωργίου Π., (2010) αναφέρει ότι η ελληνική επιστημονική και ερευνητική κοινότητα ήταν πάντα παραγωγική με εκδόσεις σε όλες τις μορφές : άρθρα, μονογραφίες, βιβλία, πρακτικά συνεδρίων κλπ. Ωστόσο, οι δημοσιευμένες εργασίες αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό της συνολικής παραγωγής του ερευνητικού ιστού της χώρας, καθώς η πλειοψηφία αυτών των έργων είναι σε διεθνή περιοδικά. Από το τέλος της δεκαετίας του '90 και τις αρχές του 2000 βελτιώθηκαν οι υποδομές των τηλεπικοινωνιών και αυξήθηκε σημαντικά η εθνική χρηματοδότηση για έργα που σχετίζονται με νέες εκδόσεις, με την έγκριση των διαδικασιών αξιολόγησης από ομότιμους, με νέα ηλεκτρονικά περιοδικά σε απευθείας σύνδεση, με εκδόσεις των έντυπων τίτλων και με τη μαζική ψηφιοποίηση των αρχείων σε περιοδικά κλπ.

Περιοδικά

Σε ένα σύνολο με 118 τίτλους περιοδικών με online πλήρες κείμενο, 84 από αυτούς παρέχονται σε ελεύθερη πρόσβαση σε όλο το περιεχόμενο του κειμένου τους, ενώ 73 από αυτούς είναι περιοδικά με κριτές. Σχεδόν το 40% των τίτλων που δημοσιεύονται είναι σε έντυπη και online μορφή, ενώ το 36% είναι ψηφιακή συλλογή των ενεργών τίτλων περιοδικών. Τα ηλεκτρονικά περιοδικά αντιπροσωπεύουν μόνο το 24% του συνόλου των ψηφιακών τίτλων.

Βιβλία

Δύο είναι οι ιδιωτικοί φορείς που παρέχουν ανοιχτή πρόσβαση σε βιβλία σύμφωνα με τον Γεωργίου, Π (2010), και αυτοί είναι :

- η πλατφόρμα eBook shop (<http://www.e-bookshop.gr>) εν μέρει
- και το Κοινωνικό Ίδρυμα Ιωάννη, Σ. Λάτση – Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη (<http://www.latsis-foundation.org/ldlib/books.aspx?cat=1>) .

Αυτά τα βιβλία ανοικτής πρόσβασης αφορούν κυρίως ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς οργανισμούς και μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Συχνά, το περιεχόμενο των βιβλίων ανοικτής πρόσβασης είναι μέρος μιας ευρύτερης ψηφιακής συλλογής.

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πατρών δημιούργησε το Ευρετήριο Ελληνικών Ψηφιακών Συλλογών με σκοπό να αποτελέσει εθνικό σημείο αναφοράς για το σύνολο των ελληνικών ψηφιακών συλλογών και πηγών πληροφόρησης οι οποίες παρέχουν πληροφορίες και πρόσβαση σε πρωτότυπο περιεχόμενο στην ελληνική γλώσσα με βασικούς στόχους α) τη συγκέντρωση και κωδικοποίηση βασικών πληροφοριών και παραμέτρων λειτουργίας κάθε ελληνικής ψηφιακής πηγής και κάθε σχετικής πρωτοβουλίας β) την καταγραφή της εξέλιξης και της προόδου της χώρας μας στη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών πληροφόρησης γ) την καλύτερη ενημέρωση των τελικών χρηστών αλλά και των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και την βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας σε ζητήματα τεχνολογιών, προτύπων, παρεχόμενων υπηρεσιών και πολιτικών επιλογής και διαχείρισης των ψηφιακών πηγών και δ) την ενίσχυση των προσπάθειών

δημιουργίας ελληνικού περιεχομένου και την ανοικτή πρόσβαση σε αυτό. Το ευρετήριο δίνει τη δυνατότητα για αναζήτηση ελληνικών ψηφιακών πηγών οι οποίες είναι ήδη καταγεγραμμένες σε αυτό και για καταχώρηση νέων ελληνικών ψηφιακών συλλογών και σχετικών πρωτοβουλιών από οποιονδήποτε φορέα. Ο κατάλογος συλλέγει δεδομένα από βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, καταλόγους βιβλιοθηκών, βιβλιογραφίες, άρθρα περιοδικών, ψηφιακές συλλογές, αρχεία, βιβλία, κείμενα και συλλογές από άρθρα, εικόνες και πολυμέσα. (http://www.lis.upatras.gr/Libworld/gr_resources_EL.php).

Η ελληνική παραγωγικότητα όσον αφορά τις επιστημονικές δημοσιεύσεις είναι υψηλή. Από το 1993 έως το 2008, ο αριθμός των ελληνικών δημοσιεύσεων αυξήθηκε κατά 298%. Από το 2009 και μετά, παρατηρείται πτώση στην ελληνική παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων. Σύμφωνα με μια αξιολογή έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Ε.Κ.Τ, ο αριθμός των ελληνικών επιστημονικών δημοσιεύσεων αυξάνεται συνεχώς μέχρι το 2008. Από το 2009, η συνεχής ανοδική πορεία σταματά και η Ελλάδα ακολουθεί τη μέση επίδοση των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Το 2010 η Ελλάδα συμμετείχε στο 2,4% των επιστημονικών δημοσιεύσεων της Ε.Ε και στο 1,14% του ΟΟΣΑ καταλαμβάνοντας την 20^η θέση ανάμεσα στις 34 χώρες του ΟΟΣΑ. Οι ελληνικές δημοσιεύσεις την χρονολογία 2006 – 2010 λαμβάνουν κατά μέσο όρο 4,49 αναφορές ανά δημοσίευση ενώ ο μέσος όρος των αναφορών ήταν 5,34 στην Ε.Ε και 5,43 στον ΟΟΣΑ.

Οι κυριότεροι συντελεστές στην παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων είναι τα Πανεπιστήμια, τα Ερευνητικά Κέντρα που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, οι Δημόσιοι Φορείς Υγείας και τα Τ.Ε.Ι. Την πενταετία 2006-2010 η συμμετοχή των Πανεπιστημίων στο σύνολο των Ελληνικών δημοσιεύσεων είναι 82,5%, των Ερευνητικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) 13,7%, των Δημόσιων Φορέων Υγείας 11,5% και των Τ.Ε.Ι 4,6%. Από το 2009 έως το 2010 πολλές από τις κατηγορίες φορέων εμφανίζουν μείωση στον αριθμό των δημοσιεύσεών τους. Τα ερευνητικά Κέντρα της ΓΓΕΤ και οι Ιδιωτικοί Φορείς Υγείας έχουν τα υψηλότερα ποσοστά δημοσιεύσεων με αναφορές, 74,2% και 70,9% από το 2006 έως το 2010.

Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Τα πανεπιστήμια είναι η κατηγορία φορέων που παράγει τις περισσότερες δημοσιεύσεις στην Ελλάδα. Στον παρακάτω πίνακα παραθέτουμε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των Πανεπιστημίων αναλυτικά.

	2004 - 2008		2006 - 2010	
	Αριθμός Δημοσιεύσεων	Αριθμός Αναφορών	Αριθμός Δημοσιεύσεων	Αριθμός Αναφορών
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	7.602	25.504	8.577	32.469
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	995	3.001	1.140	4.182
Δημοκράτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	1.478	3.664	1.827	5.931
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	9.836	43.697	11.311	58.803
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	118	337	136	290
Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο	4.058	9.715	4.261	13.036
Ιόνιο Πανεπιστήμιο	51	16	63	22
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	514	629	580	897
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	839	2.024	959	2.340
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	91	117	183	355
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	1.738	5.591	2.136	8.443
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	3.262	16.642	3.481	20.705
Πανεπιστήμιο Κρήτης	3.458	18.006	3.854	23.755
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών	218	277	260	506
Πανεπιστήμιο Πατρών	4.536	15.642	4.989	22.093
Πανεπιστήμιο Πειραιώς	366	422	508	892
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	150	242	236	512
Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας	10	-	43	96
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών	78	91	89	149
Πολυτεχνείο Κρήτης	683	1.868	856	3.301
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	444	2.006	616	2.883

Πίνακας 1: (Σαχίνη Ε., κ.α., 2012. Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Διαθέσιμο σε: <http://metrics.ekt.gr/el/node/9>)

Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι) , είναι η κατηγορία φορέων που κατέχει την τέταρτη θέση σε αριθμό δημοσιεύσεων. Στον παρακάτω πίνακα παραθέτουμε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των Τ.Ε.Ι. αναλυτικά.

	2004 - 2008		2006 - 2010	
	Αριθμός Δημοσιεύσεων	Αριθμός Αναφορών	Αριθμός Δημοσιεύσεων	Αριθμός Αναφορών
Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης - ΑΣΠΑΙΤΕ	44	48	56	57
ΤΕΙ Αθηνών	375	755	480	1.204
ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	90	288	131	489
ΤΕΙ Ηπείρου	90	217	99	257
ΤΕΙ Θεσσαλονίκης	264	388	331	619
ΤΕΙ Ιονίων Νήσων	21	53	28	82
ΤΕΙ Καβάλας	71	69	108	178
ΤΕΙ Καλαμάτας	58	65	85	184
ΤΕΙ Κρήτης	298	837	373	1.601
ΤΕΙ Λαμίας	71	83	94	175
ΤΕΙ Λάρισας	128	238	170	374
ΤΕΙ Μεσολογγίου	36	40	64	96
ΤΕΙ Πάτρας	61	96	82	332
ΤΕΙ Πειραιά	114	208	142	285
ΤΕΙ Σερρών	60	48	71	119
ΤΕΙ Χαλκίδας	88	62	98	188

Πίνακας 2 : (Σαχίνη Ε., κ.α., 2012. Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Διαθέσιμο σε: <http://metrics.ekt.gr/el/node/9>

2.3 Το πρόγραμμα « Κοινωνικο-οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες»- Επιστημονικά πεδία ελληνικών έργων

Το πρόγραμμα « Κοινωνικο-οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες» έχει ως στόχο την προώθηση μιας κοινής αντίληψης των πολύπλοκων κοινωνικο-οικονομικών και πολιτιστικών προκλήσεων στην Ευρώπη, την επίλυση ευρύτερων διεθνών προβλημάτων καθώς και τη βελτίωση της εφαρμογής και αξιολόγησης πολιτικών σε τομείς κοινοτικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, στο πλαίσιο του θεσμικού του ρόλου για τη συλλογή, οργάνωση και διάθεση επιστημονικής πληροφορίας και περιεχομένου και την απεικόνιση με δείκτες της ελληνικής επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας, εκδίδει μια μελέτη η οποία συνοψίζει τα αποτελέσματα του προγράμματος «Κοινωνικο-οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (SSH)» (Ειδικό Πρόγραμμα «Συνεργασία», 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα της ΕΕ) την περίοδο 2007-2012. Σύμφωνα με αυτή την μελέτη το Ε.Κ.Τ μας παρουσιάζει τα επιστημονικά πεδία των ελληνικών έργων και αυτά είναι:

1. Ανάπτυξη, Απασχόληση και Ανταγωνιστικότητα στην Κοινωνία της Γνώσης. Στο Στρατηγικό Σχέδιο έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση, κατάρτιση, δια βίου μάθηση, οικονομικές δομές, δομικές αλλαγές, διεθνοποίηση, παραγωγικότητα, μακροοικονομική πολιτική, αγορά εργασίας, σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, στην οικονομική κρίση και την ταχύτατη και έντονη διάδοσή της λόγω της παγκοσμιοποίησης, τις επιπτώσεις στην ευημερία των πολιτών, τα περιβαλλοντικά πρότυπα, τη δια βίου κατάρτιση για ευελιξία στην αγορά εργασίας, το ρόλο του ευρώ στη σταθεροποίηση της οικονομικής πολιτικής, τη νέα γενιά πληροφορικών συστημάτων, την προσαρμογή της εκπαίδευσης στις κοινωνικές αλλαγές, το τραπεζικό σύστημα της Ευρώπης, τις πολυεθνικές εταιρείες και το παγκόσμιο εμπόριο, κ.λπ.

2. Συνδυασμός οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων με ευρωπαϊκή προοπτική. Το Στρατηγικό Σχέδιο εστιάζει στην οικονομική κρίση και, κυρίως, στις επιπτώσεις στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, στην ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, την κοινωνική συνοχή στις ευρωπαϊκές πόλεις, το ρόλο των επιχειρήσεων στην κοινωνία, τις κοινωνικές ανισότητες, το περιβαλλοντικό έγκλημα, στην οικονομική σύγκλιση των περιφερειών, την αστική και περιφερειακή ανάπτυξη, τα κοινωνικά προβλήματα όπως φτώχεια, ναρκωτικά, εγκληματικότητα, κ.λπ.

3. Σημαντικές κοινωνικές τάσεις και επιπτώσεις τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει ως προτεραιότητες της έρευνας τα βιώσιμα συστήματα υγείας και συνταξιοδότησης στην Ευρώπη, τις ευρωπαϊκές πολιτικές για την εγκληματικότητα, τις ειδικές ανάγκες/αναπηρίες πολιτών, τη μετανάστευση στην Ευρώπη, την οικογένεια και τα παιδιά, την ισότητα των φύλων, τον κοινωνικό διάλογο, τις πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις σε διεθνές επίπεδο κ.ά.

4. Η Ευρώπη στον Κόσμο. Προτεραιότητα δίνεται στα πεδία: σύνορα, ροή συναλλαγών, επενδύσεις, μεταναστευτικό ρεύμα, μέσα μαζικής επικοινωνίας και συγκρούσεις, σχέσεις Ευρώπης με τις ΗΠΑ, την Αφρική και την Κεντρική Ασία, ανθρώπινα δικαιώματα, εδραίωση της ειρήνης, περιφερειακή ολοκλήρωση, παγκόσμια διακυβέρνηση και άνιση ανάπτυξη.

5. Ο Πολίτης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι προτεραιότητες καλύπτουν τη δικαιοσύνη σε πολυεπίπεδο σύστημα διακυβέρνησης, τη διαφθορά, την επιτήρηση και δημοκρατία, τη γλωσσική πολυμορφία, τη συμμετοχή και εκπροσώπηση στην ΕΕ, την οπτική επικοινωνία στις σύγχρονες κοινωνίες, τη διαμόρφωση πολιτικών και μοντέλων διακυβέρνησης, την κοινωνία των πολιτών, την ομοιομορφία και πολυμορφία της Ευρώπης, τις θεσμικές διαφοροποιήσεις, την πολιτισμική κληρονομιά, την ευρωπαϊκή ταυτότητα, το ρόλο της γλώσσας, της θρησκείας, των αξιών.

6. Κοινωνικο-οικονομικοί και Επιστημονικοί Δείκτες. Το Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εστιάζει σε δείκτες για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της, τεχνικές ανάλυσης, προτάσεις για νέους δείκτες, δείκτες για την αξιολόγηση ερευνητικών προγραμμάτων, του κοινωνικού αντίκτυπου, της εγκληματικότητας και της δικαιοσύνης, της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης και της χωροταξικής διάστασης.

7. Δραστηριότητες Προοπτικής Διερεύνησης. Οι προτεραιότητες είναι το μέλλον της Ευρώπης και η ολοκλήρωση, οι βιώσιμες πόλεις, οι πολιτικές προκλήσεις στην Ευρώπη και στον κόσμο, η σύγκλιση επιστημών και τεχνολογιών, η συνεργασία εθνικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών προοπτικής διερεύνησης, η γήρανση, η μετανάστευση, η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και διάδοσης της γνώσης, οι

αλλαγές στην εγκληματικότητα, οι διεπιστημονικοί και αναδυόμενοι επιστημονικοί τομείς, τα ερευνητικά συστήματα και οι πολιτικές στην Ευρώπη.

8. Οριζόντιες δραστηριότητες. Περιλαμβάνει έργα για μελέτες, συνέδρια, δικτύωση, κοινές προσκλήσεις με άλλα προγράμματα, κ.λπ. (Σαμαρά, κ.α., 2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΘΕΤΗΡΙΑ

3.1 Εισαγωγή

Τα ιδρυματικά καταθετήρια είναι ψηφιακές συλλογές που συγκεντρώνουν και διατηρούν την επιστημονική παραγωγή των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Μπορεί να περιλαμβάνουν προ ανάτυπα και υπό συγγραφή συγγράμματα, δημοσιευμένα άρθρα, διδακτικό υλικό και διπλωματικές εργασίες. Τα ιδρυματικά καταθετήρια προσφέρονται δωρεάν σε όλους τους χρήστες μέσω του Διαδικτύου, διασφαλίζουν την σωστή και ασφαλή αποθήκευση του περιεχομένου τους και πρέπει να έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, έτσι ώστε το περιεχόμενό τους να μπορεί να αναζητηθεί και να ανακτηθεί με ευκολία. Λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες που εξασφαλίζουν την αποθήκευση, αναζήτηση και ανάκτηση της επιστημονικής πληροφορίας ανεξάρτητα από το μέγεθός της. (Κατσαρού, 2006). Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα εκφράζουν στο ευρύ κοινό την ευθύνη που έχουν αναλάβει για την συνολική επιμέλεια της ακαδημαϊκής παραγωγής μέσω των ιδρυματικών καταθετηρίων. Τα ιδρυματικά καταθετήρια είναι ικανά να προβάλλουν την επιστημονική συνεισφορά του κάθε ακαδημαϊκού ιδρύματος στο ευρύ κοινωνικό σύνολο. Το σύστημα ενός ιδρυματικού καταθετηρίου για να είναι όσο γίνεται περισσότερο ευέλικτο και λειτουργικό θα πρέπει να θεσπιστούν κάποιοι κανόνες και πολιτικές όσον αφορά:

- Τις υπηρεσίες που προσφέρονται
- Τις πολιτικές που κρίνεται απαραίτητο να αναπτυχθούν
- Τις νομικές πληροφορίες που σχετίζονται με θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- Τα θέματα ασφάλειας συστήματος
- Το πλαίσιο λειτουργικότητας που πρέπει να διασφαλιστεί
- Και τα μεταδεδομένα και τη μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητα των τεκμηρίων (Μορελέλλη-Κακούρη, κ.α., 2007)

Στόχος λοιπόν των καταθετηρίων είναι η προώθηση της πληροφόρησης του κοινού για την ερευνητική, επιστημονική και ευρύτερα πνευματική τους δραστηριότητα αλλά και η συγκέντρωση σε ψηφιακή μορφή του συνόλου των επιστημονικών τεκμηρίων τα οποία παλιότερα δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και να τα διαχειριστούν έτσι ώστε να είναι ασφαλή, λειτουργικά και άμεσα προσβάσιμα.

Τα πλεονεκτήματα από την χρήση δημοσιευμάτων ανοικτής πρόσβασης και ιδρυματικών καταθετηρίων είναι:

- Η Ανοικτή Πρόσβαση στα ηλεκτρονικά δημοσιεύματα μέσω των ιδρυματικών καταθετηρίων προβάλλει και δείχνει την επιστημονική παραγωγή ενός ιδρύματος το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δείκτης ποιότητας της παραγωγής αυτής.
- Οι αναγνώστες των ηλεκτρονικών δημοσιευμάτων από τα ιδρυματικά καταθετήρια έχουν ελεύθερη πρόσβαση στη πληροφορία όσον αφορά οικονομικά και νομικά ζητήματα και έχουν την δυνατότητα για ευκολότερη ανάκτηση πληροφοριών με αναζήτηση στο πλήρες κείμενο των δημοσιευμάτων, την ευρετηρίαση, τις περιλήψεις και τους συνδέσμους με άλλες πηγές που προσφέρει το λογισμικό των ιδρυματικών καταθετηρίων.
- Όσον αφορά τις βιβλιοθήκες τα οφέλη είναι αρκετά καθώς τα ηλεκτρονικά δημοσιεύματα ανοικτής πρόσβασης αλλάζουν το καθεστώς εμπλουτισμού του τμήματος περιοδικών και θα υπάρχει η δυνατότητα συνδρομής μόνο στα απαραίτητα περιοδικά ανάλογα με τις επιστημονικές ανάγκες του κοινού.

Επίσης οι βιβλιοθηκονόμοι διευκολύνονται αρκετά καθώς γίνεται πολύ ευκολότερη η εύρεση της πληροφορίας που αναζητούν οι ερευνητές για να προχωρήσουν την έρευνα τους.

- Το τελευταίο από τα πλεονεκτήματα αφορά τους εκδότες των συνδρομητικών περιοδικών. Όταν ένα περιοδικό λειτουργεί με το μοντέλο ανοικτής πρόσβασης, προσελκύει περισσότερες συνδρομές, σπόνσορες, υποβολή άρθρων και περισσότερο αναγνώστες και παραπομπές προς το περιεχόμενό τους.

• Πάνω από δέκα ιδρυματικά καταθετήρια λειτουργούν στην Ελλάδα και παρακάτω θα παρουσιάσουμε μερικά από αυτά. Τα στοιχεία που έχουν χρησιμοποιηθεί είναι από τις ιστοσελίδες των καταθετηρίων.

3.2 Εύρηκα

The screenshot shows the homepage of the Eureka digital library. The browser address bar displays 'eureka.lib.teithe.gr:8080'. The main heading is 'Ιδρυματικό Καταθετήριο Εύρηκα!' (Institutional Repository Eureka!). Below the heading is a navigation menu with links for 'Πληροφορίες', 'Πολιτικές', 'Σχετικά με τους Συγγραφείς', 'Στατιστικά', 'Συνήθεις απορίες', 'Σύνδεσμοι', 'Βοήθεια', and 'Χάρτης ιστότοπου'. The main content area contains a welcome message in Greek, a search bar with the text 'Αναζήτηση στο Εύρηκα!', and a list of categories under 'Όλο το Εύρηκα' including 'Κοινοτήτες & Συλλογές', 'Ανά ημερομηνία Δημοσίευσης', 'Συγγραφείς', 'Τίτλοι', 'Λέξεις κλειδιά', and 'Καθιερωμένα θέματα'. The footer of the page shows the system tray with the date '18-Sep-13' and time '1:25 PM'.

Σχήμα 1: Ιστοσελίδα Ευρηκα

Το Εύρηκα είναι ένα ιδρυματικό καταθετήριο ανοικτής πρόσβασης του Α.Τ.Ε.Ι Θεσσαλονίκης. Αποτελεί ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα του Α.Τ.Ε.Ι.Θ με σκοπό να συμβάλει στην υποστήριξη της ψηφιακής υπόστασης των επιστημών, την προστασία και ανταλλαγή του επιστημονικού περιεχομένου, αλλά και τη διάσωση και ενίσχυση της πολιτιστικής παραγωγής του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. Επίσης, παρέχει διάφορες άλλες πληροφορίες που σχετίζονται άμεσα με το ίδρυμα. Το Εύρηκα παρέχει στο χρήστη δυνατότητα πλοήγησης και αναζήτησης κατά θέμα, κατά συλλογή, κατά συγγραφέα και κατά ημέρα δημοσίευσης. (<http://eureka.lib.teithe.gr:8080/>)

3.3 Ανέμη

Ανέμη - Ψηφιακή Βιβλιοθήκη

anemi.lib.uoc.gr/?dtab=m&search_type=simple&search_help=&display_mode=overview&wf_step=init&show_hidden

Google Εισαγωγή από το IE

English
Εκτυπώσιμη μορφή

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών

Όνομα χρήστη: ανώνυμος

Επιλογές

- Αρχική σελίδα
- Αναζήτηση
- Πλοήγηση
- Ανταίος-Ευρετήριο
- Πληροφορίες
- Επικοινωνία
- Βοήθεια
- Οδηγοί

Η έρευνά μου

- Ιστορικό Αναζητήσεων
- Αποθηκευμένα Αποτελέσματα
- Εισόδος μελών

Καλώς ήρθατε στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών Ανέμη.

Η **Ανέμη** προσφέρει στον χρήστη του διαδικτύου μια πλούσια συλλογή βιβλιογραφικών πληροφοριών, ψηφιοποιημένων βιβλίων και άρθρων με έμφαση στο Νεοελληνικό πολιτισμό. 2.000.000 ψηφιοποιημένες σελίδες σπάνιων βιβλίων και νεότερων εκδόσεων, των οποίων οι συγγραφείς επέτρεψαν την ψηφιοποίηση και ελεύθερη διάθεση στο διαδίκτυο, διατίθενται ελεύθερα στον επισκέπτη της.

Η **Ανέμη** δημιουργήθηκε την άνοιξη του 2006 από τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης στα πλαίσια του επιχειρησιακού προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας μέσω της πρόσκλησης 65. Από το 2007 εμπλουτίζεται μέσω πιστώσεων από το πρόγραμμα Οίστρος (ΕΠΕΑΕΚ).

Από τον Απρίλιο του 2008 η **Ανέμη**, χρηματοδοτούμενη από την πρόσκληση 172 της Κοινωνίας της Πληροφορίας, δημιουργεί πίνακες περιχομένων και ευρετήρια για επιλεγμένες εγγραφές της και υποστηρίζει το Ενιαίο Ηλεκτρονικό Ευρετήριο βασικών Εγχειριδίων Νεοελληνικών Σπουδών **Ανταίος**, το οποίο επιτρέπει στο χρήστη της αυτοματοποιημένη συνδυαστική επισκόπηση όλων των λημμάτων που εμπεριέχονται στα επιμέρους ευρετήρια.

© Το ψηφιακό περιεχόμενο της Ανέμης προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα και υπόκειται στις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων. Η πρόσβαση σε αυτό προσφέρεται μόνο για προσωπική, εκπαιδευτική ή ερευνητική χρήση. Απαγορεύεται η συστηματική αποθήκευση ή/και εκτύπωση του καθώς και οποιαδήποτε εμπορική χρήση του.

Σχήμα 2: Ιστοσελίδα Ανέμη

Η Ανέμη είναι μια ψηφιακή βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης που έχει ως στόχο να παρέχει απλή και γρήγορη πρόσβαση σε μια πλούσια συλλογή ψηφιοποιημένου υλικού που σχετίζονται με τις ελληνικές σπουδές. Οι ερευνητές μπορούν να περιηγηθούν στις βιβλιογραφικές πληροφορίες σε ηλεκτρονική μορφή. Υπάρχει μεγάλος αριθμός παλαιών και σπάνιων εγγράφων καθώς και πρόσφατες δημοσιεύσεις. Η Ανέμη ξεκίνησε την λειτουργία της τον Απρίλιο του 2006 με σκοπό την δημιουργία μιας πλούσιας ψηφιακής βιβλιοθήκης για τον Νεότερο Ελληνισμό. Αυτή τη στιγμή περιέχει 4 συλλογές και πάνω από 14.000 τεκμήρια.:

1. Νεοελληνιστής, Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Βιβλιογραφιών, Λεξικών & Εγχειριδίων για τον Νεότερο Ελληνισμό
2. Βιβλιοθήκη Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Ανδριανουπόλεως
3. Ανάχαρσις
4. Η ελληνική Ψηφιακή Βιβλιογραφία 1476-1900
5. Περιηγητικά κείμενα
6. Μάρκος Μούσουρος (<http://anemi.lib.uoc.gr/>)

3.4 Ψηφίδα

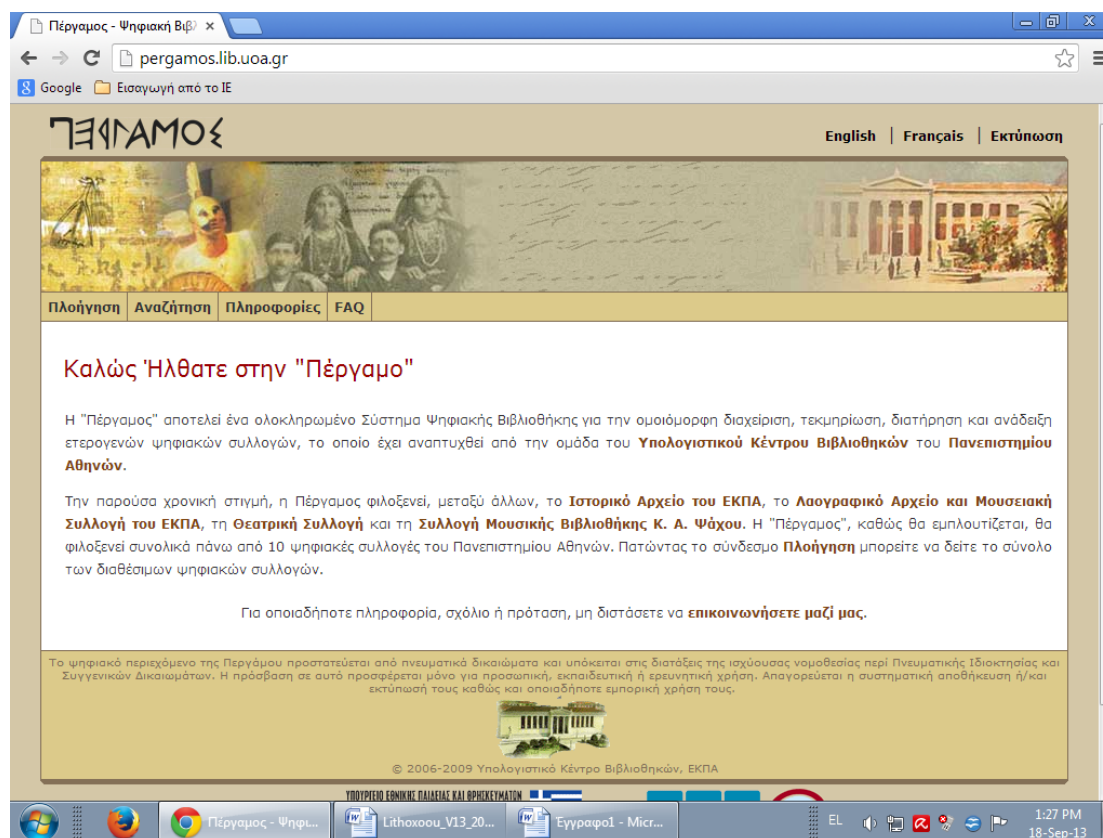
Σχήμα 3: Ιστοσελίδα Ψηφίδα

Η ψηφίδα είναι μια ψηφιακή βιβλιοθήκη και ιδρυματικό καταθετήριο του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (ΠΑ.ΜΑΚ) και αποτελεί την πύλη πρόσβασης στις ψηφιακές συλλογές της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου. Οι συλλογές της Ψηφίδας είναι οργανωμένες σε 3 κοινότητες:

- A. τα ηλεκτρονικά περιοδικά
- B. το ιδρυματικό καταθετήριο του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Γ. το ψηφιακό υλικό για τους φοιτητές με αναπηρία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η βιβλιοθήκη του ΠΑ.ΜΑΚ στα πλαίσια του κινήματος open access, δίνει τη δυνατότητα στο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του πανεπιστημίου να καταθέτει ψηφιακό υλικό με σκοπό τη διάδοση και προώθηση της επιστημονικής έρευνας. Μέσω της ψηφίδας οι χρήστες έχουν την δυνατότητα αναζήτησης υλικού σε όλες τις κοινότητες, υπό-κοινότητες και συλλογές της, χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά και ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα πλοήγησης ανά κοινότητα, τίτλο, συγγραφέα, θέμα και ημερομηνία. (<http://dspace.lib.uom.gr/>) .

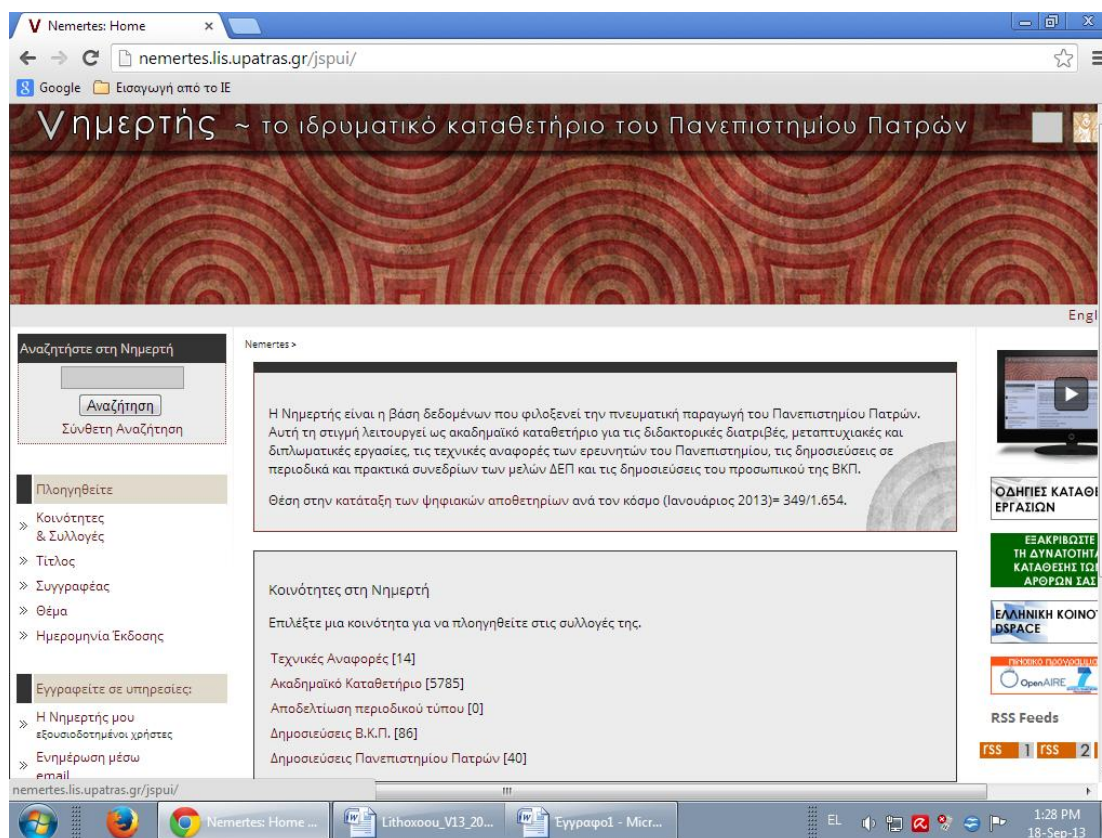
3.5 Πέργαμος

Σχήμα 4: Ιστοσελίδα Πέργαμος

Η Πέργαμος αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα ψηφιακής βιβλιοθήκης για την ομοιόμορφη διαχείριση, τεκμηρίωση, διατήρηση και ανάδειξη ετερογενών ψηφιακών συλλογών το οποίο έχει αναπτυχθεί από την ομάδα Υπολογιστικού Κέντρου Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η Πέργαμος φιλοξενεί το Ιστορικό Αρχείο ΕΚΠΑ, το Λαογραφικό Αρχείο και Μουσειακή Συλλογή Μουσικής Βιβλιοθήκης Κ.Α. Ψάχου. Επίσης φιλοξενεί 10 ψηφιακές συλλογές του Πανεπιστημίου Αθηνών. (<http://pergamos.lib.uoa.gr/>).

3.6 Νημερτής

Σχήμα 5: Ιστοσελίδα Νημερτής

Η Νημερτής είναι η βάση δεδομένων που φιλοξενεί την πνευματική παραγωγή του Πανεπιστημίου Πατρών. Αυτή τη στιγμή λειτουργεί ως ακαδημαϊκό καταθετήριο για τις διδακτορικές διατριβές, μεταπτυχιακές και διπλωματικές εργασίες, τις τεχνικές αναφορές των ερευνητών του Πανεπιστημίου, τις δημοσιεύσεις σε περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων των μελών ΔΕΠ και τις δημοσιεύσεις του προσωπικού της Β.Κ.Π.(<http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/>)

3.7 Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Σχήμα 6: Ιστοσελίδα Ψηφιακής Βιβλιοθήκης Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Το ιδρυματικό καταθετήριο του ΕΜΠ έκανε τον Ιούνιο του 2007 τα πρώτα του βήματα. Οι συλλογές του είναι :

- Ελληνική Επιστημονική και Τεχνική Βιβλιογραφία
- Ελληνικά Επιστημονικά Περιοδικά
- Ιδρυματικό Αποθετήριο (<http://www.lib.ntua.gr/>)

3.8 Πάνδημος

Σχήμα 7: Ιστοσελίδα Πάνδημος

Ο πάνδημος είναι μια ψηφιακή βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου που άρχισε να λειτουργεί το 2007 ως ιδρυματικό καταθετήριο του Παντείου Πανεπιστημίου και η συλλογή του αποτελείται από προπτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες όλων των σχολών του ιδρύματος. (<http://pandemos.panteion.gr/>).

3.9 Λογισμικά

Τα πιο δημοφιλή λογισμικά που χρησιμοποιούνται από τα Πανεπιστήμια για την ψηφιοποίηση, ψηφιακή επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση του υλικού μέσω του διαδικτύου είναι τα εξής:

1. DSpace

Το λογισμικό DSpace είναι ένα ψηφιακό σύστημα που λαμβάνει, ευρετηριάζει, αποθηκεύει και διανέμει όλο το πνευματικό υλικό της ερευνητικής δραστηριότητας των πανεπιστημίων σε ψηφιακή μορφή. Είναι προϊόν του MIT και της εταιρείας

Hewlett Packard η οποία δημιούργησε ένα ψηφιακό καταθετήριο που περιέχει το εκπαιδευτικό υλικό οποιουδήποτε οργανισμού.

2. CDSware

Το λογισμικό CDSware είναι ένα λογισμικό ανοιχτού κώδικα του CERN το οποίο υποστηρίζει όλα τα διεθνή πρότυπα για την δημιουργία μεταδεδομένων.

3. Fedora

Το λογισμικό Fedora παρέχει ευέλικτα εργαλεία για τη διαχείριση και διάδοση ψηφιακού περιεχομένου. Χρησιμοποιείται και ως βάση για την ανάπτυξη λογισμικού για τα ιδρυματικά καταθετήρια.

4. GNU EPrints

Το λογισμικό GNU EPrints διευκολύνει την επέκταση των ΟΑΙ-ΡΜΗ καταθετηρίων για ερευνητικές εργασίες.

3.10 Προβλήματα λειτουργίας Ιδρυματικών Καταθετηρίων

Τα τελευταία χρόνια, τα ελληνικά ιδρυματικά καταθετήρια ανοικτής πρόσβασης έχουν αναπτυχθεί αρκετά. Υπάρχουν όμως κάποια προβλήματα στην λειτουργία τους που επηρεάζουν αρνητικά την διάδοσή τους. Ένα αρκετά σημαντικό πρόβλημα αυτή τη στιγμή είναι ότι δεν υπάρχει συντονισμός στις διαδικασίες που γίνονται για την ανάπτυξή τους. Το λογισμικό DSpace είναι το πρώτο σε προτιμήσεις και το χρησιμοποιούν τα περισσότερα ιδρυματικά καταθετήρια στην Ελλάδα, χρησιμοποιούνται όμως και άλλα λογισμικά που αναφέραμε παραπάνω. Η χρήση και η παραμετροποίηση όμως ενός συγκεκριμένου λογισμικού γίνεται χωρίς καμία στρατηγική, με αποτέλεσμα να μην καλύπτονται πλήρως οι ανάγκες της εκάστοτε βιβλιοθήκης. Επίσης, το κάθε πανεπιστήμιο που δημιουργεί ένα ιδρυματικό καταθετήριο εφαρμόζει το σύστημά του χωρίς να χρησιμοποιεί τις ήδη εφαρμοσμένες λύσεις των άλλων πανεπιστημίων με αποτέλεσμα να γίνεται σπατάλη των πόρων.

Το δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι συχνά σε ένα πανεπιστήμιο που θέλει να δημιουργήσει ένα ιδρυματικό καταθετήριο δεν υπάρχει συνεννόηση και ενιαία πολιτική για την δημιουργία και ανάπτυξή του. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του Πανεπιστημίου Πατρών το οποίο έχει την εφαρμογή Νημερτής που περιέχει πάνω από 25.000 τεκμήρια ενώ το ιδρυματικό καταθετήριο του Πανεπιστημίου Πατρών έχει ελάχιστο υλικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

4.1 Γενικά

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά ανοικτής πρόσβασης δημοσιεύουν άρθρα τα οποία είναι ελεύθερα προσβάσιμα μέσω του διαδικτύου και συνήθως είναι ακαδημαϊκά, είναι ψηφιακά και είναι ελεύθερα διαθέσιμα. Επίσης, χρησιμοποιούν μεθόδους ελέγχου ποιότητας, επιτρέπουν τους δημιουργούς να διατηρούν τα πνευματικά τους δικαιώματα και χρησιμοποιούν τις άδειες Creative Commons.

Η ανάπτυξη των ηλεκτρονικών περιοδικών έγινε στο πλαίσιο του έργου « Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Έρευνας & Τεχνολογίας – Αποθετήρια και Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης» με την χρηματοδότηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος 'Κοινωνία της πληροφορίας' .

Το Ε.Κ.Τ, με μακρόχρονη παρουσία στο χώρο των ψηφιακών βιβλιοθηκών και στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών για πληροφόρηση, στόχευε στην απόκτηση των υποδομών και της τεχνογνωσίας για ηλεκτρονικές επιστημονικές εκδόσεις που βασίζονται στο ελεύθερο λογισμικό.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των περιοδικών το Ε.Κ.Τ ήταν υπεύθυνο για :

- Το συντονισμό των εργασιών για την μετάβαση από την έντυπη στην ηλεκτρονική έκδοση των περιοδικών
- Την ανάπτυξη και την λειτουργία της πληροφοριακής υποδομής για την ψηφιακή διάθεση των ηλεκτρονικών περιοδικών
- Τη διαχείριση των διαδικασιών
- Την εκπαίδευση των χρηστών
- Την ψηφιοποίηση και επεξεργασία των παλαιών τευχών των περιοδικών
- Την επίλυση ζητημάτων που σχετίζονται με πνευματικά δικαιώματα
- Την προώθηση των περιοδικών στην ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα
- Και την εγγραφή των περιοδικών σε διεθνή ευρετήρια και μηχανές αναζήτησης (Σαχίνη, κ.α., 2009).

Οι στόχοι για την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών περιοδικών είναι οι εξής:

- Η παροχή στο ευρύ κοινό ερευνητικών αποτελεσμάτων υψηλής ποιότητας, ελεύθερα και χωρίς συνδρομή
- Η προώθηση του έργου της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας με σκοπό την αύξηση της διάχυσης και απήχησης της έρευνας
- Η εύκολη πρόσβαση σε όλους στο ερευνητικό περιεχόμενο που χρηματοδοτείται από δημόσιους πόρους
- Η προβολή του επιστημονικού έργου του ΕΙΕ
- Η απλοποίηση της διαδικασίας δημοσίευσης
- Η μείωση του χρόνου δημοσίευσης
- Και η μείωση του κόστους έκδοσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με μια έρευνα που έγινε τα ηλεκτρονικά περιοδικά αντιπροσωπεύουν μόνο το 24% του συνόλου των ψηφιακών τίτλων ενώ η πλειοψηφία των περιοδικών ανήκουν στον τομέα της Ιατρικής. Οι εκδοτικοί οίκοι παρόλο που εξακολουθούν να εστιάζουν το ενδιαφέρον τους προς την εκτύπωση των περιοδικών παράλληλα κατέχουν ένα σημαντικό μερίδιο περιοδικών ανοικτής πρόσβασης. Τέλος, σημαντικό είναι το γεγονός ότι σχεδόν έχει διπλασιασθεί η Ανοικτή Πρόσβαση των εκδόσεων. (Abad, F., et.al., 2010).

Τέλος, τα οφέλη που προσφέρουν τα ηλεκτρονικά περιοδικά είναι πολλά. Μερικά από αυτά είναι η άμεση δημοσίευση του ακαδημαϊκού και επιστημονικού περιεχομένου, η αποδοτικότερη λειτουργία του συστήματος επιστημονικών δημοσιεύσεων, η διαταραχή του υφιστάμενου συστήματος αξιολόγησης από κριτές, η αύξηση απήχησης και αναγνωρισιμότητας, η αποτελεσματική συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη και η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων των αναφορών που γίνονται στις επιστημονικές δημοσιεύσεις των ηλεκτρονικών περιοδικών.

4.2 Ειδικά Χαρακτηριστικά Ηλεκτρονικών Περιοδικών

Τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών περιοδικών είναι τα εξής:

- Είναι εύκολα στην χρήση τους εφόσον ο αναγνώστης μπορεί να τα έχει στον υπολογιστή του
- Υπάρχει η δυνατότητα αναζήτησης κειμένου και παράλληλα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ταυτόχρονα από πολλούς αναγνώστες
- Μπορούν να ενσωματώσουν και άλλες μορφές πληροφορίας (ήχος, βίντεο, κινούμενες εικόνες κ.λπ.)
- Μπορεί να αναζητηθεί το πλήρες κείμενό τους από διάφορες βάσεις δεδομένων
- Υπάρχει η δυνατότητα εξασφάλισης αυθεντικότητας και copyright
- Ακολουθούν διεθνή πρότυπα όπως το Digital Object Identifier (DOI) και το Text Encoding Initiative (TEI)
- Υπάρχει διασύνδεση και διαλειτουργικότητα διαφόρων υπηρεσιών επιστημονικής πληροφορίας

4.3 Ηλεκτρονικά Περιοδικά Και Βιβλιοθήκες - Οφέλη

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά προσφέρουν προστιθέμενη αξία στις Βιβλιοθήκες καθώς προσφέρεται:

- Εξοικονόμηση χρόνου: Γίνεται άμεση απόκτηση των αγορασμένων τίτλων χωρίς καθυστερήσεις που προκύπτουν από τη διαδικασία αποστολής και παραλαβής του υλικού.
- Βελτίωση του προγραμματισμού ίδρυσης, λειτουργίας και επέκτασης τους
- Εξοικονόμηση χώρου
- Μακρόχρονη διατήρηση
- Καλύτερη αξιοποίηση του προσωπικού καθώς αυτό δεν απασχολείται με μηχανικές και χρονοβόρες εργασίες

4.4 Ηλεκτρονικά Περιοδικά ανοικτής πρόσβασης του Πανεπιστημίου Πατρών

Το Πανεπιστήμιο Πατρών από το 2004 ξεκίνησε να δραστηριοποιείται έντονα στο χώρο της ανοικτής πρόσβασης στην Ελλάδα. Συμμετέχει σε εκδηλώσεις, πρωτοβουλίες και συνεργασίες, αναπτύσσοντας έτσι υπηρεσίες και περιεχόμενο. Η προσπάθεια είναι τεράστια και τα αποτελέσματα πολύ δημιουργικά και αξιόλογα. Έχει δημιουργήσει πολλές ψηφιακές συλλογές και βάσεις δεδομένων με περιοδικά ανοικτής πρόσβασης. Παρακάτω γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση. Τα στοιχεία που έχουν χρησιμοποιηθεί είναι από τις ιστοσελίδες των ηλεκτρονικών περιοδικών.

4.4.1 Κοσμόπολις

Σχήμα 8: Ιστοσελίδα Κοσμόπολις

Το κοσμόπολις είναι μια ψηφιακή συλλογή που περιλαμβάνει το πλήρες κείμενο 20 φιλολογικών και λογοτεχνικών περιοδικών που κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα το 1834 έως το 1930.

Οι τίτλοι των περιοδικών είναι :

- Αλεξανδρινή Τέχνη
- Αποθήκη των Ωφελίμων Γνώσεων
- Αποθήκη των Ωφελίμων και Τερπνών Γνώσεων
- Αργώ
- Ασμοδαίος
- Γράμματα
- Δελτίον της Εστίας

- Εκλεκτά Μυθιστορήματα
- Εστία
- Η Ευτέρπη
- Ημερολόγιον Σκόκου
- Ιόνιος Ανθολογία
- Ιωνική Μέλισσα
- Μέλισσα
- Μη χάνεσαι
- Νέα Ζωή
- Ο Νουμάς
- Ποικίλη Στοά
- Χρυσαλλίς

(<http://xantho.lis.upatras.gr/kosmopolis/>)

4.4.2 Πλειάς

Σχήμα 9: Ιστοσελίδα Πλειάς

Η συλλογή Πλειάς αποτελεί συνέχεια της συλλογής Κοσμόπολις και περιλαμβάνει το πλήρες κείμενο 32 τίτλων ελληνικών περιοδικών του 19^{ου} αιώνα και των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Οι μέχρι στιγμής ολοκληρωμένοι τίτλοι των περιοδικών είναι:

- Αθηναΐς
- Ακρόπολις Φιλολογική
- Απόλλων
- Αρμονία
- Ασμοδαίος
- Άστυ

- Αττικόν Μουσείον
- Δελτίον της Εστίας
- Εδέμ
- Εθνικόν Ημερολόγιον Βρετού
- Εκλεκτά Μυθιστορήματα
- Εστία
- Ευρωπαϊκός Ερανοστής
- Εφημερίς των παιδων
- Ζακύνθιος Ανθών
- Θελξινόη
- Ιλισσός
- Κασταλία
- Κλειώ
- Μέλισσα
- Μέλισσα των Αθηνών
- Νεολόγου Εβδομαδιαία Επιθεώρησις
- Ο Αβδηρίτης και του Διαβόλου τα Πηδήματα
- Όμηρος
- Ο Ρωμηός
- Πανδώρα
- Παρθενών
- Παρνασσός
- Πινακοθήκη
- Σαββατιαία Επιθεώρησις
- Φιλολογία
- Φιλολογική Ηχώ
- Χλόη

(<http://xantho.lis.upatras.gr/pleias/>)

4.4.3 Πασιθέη

Σχήμα 10: Ιστοσελίδα Πασιθέη

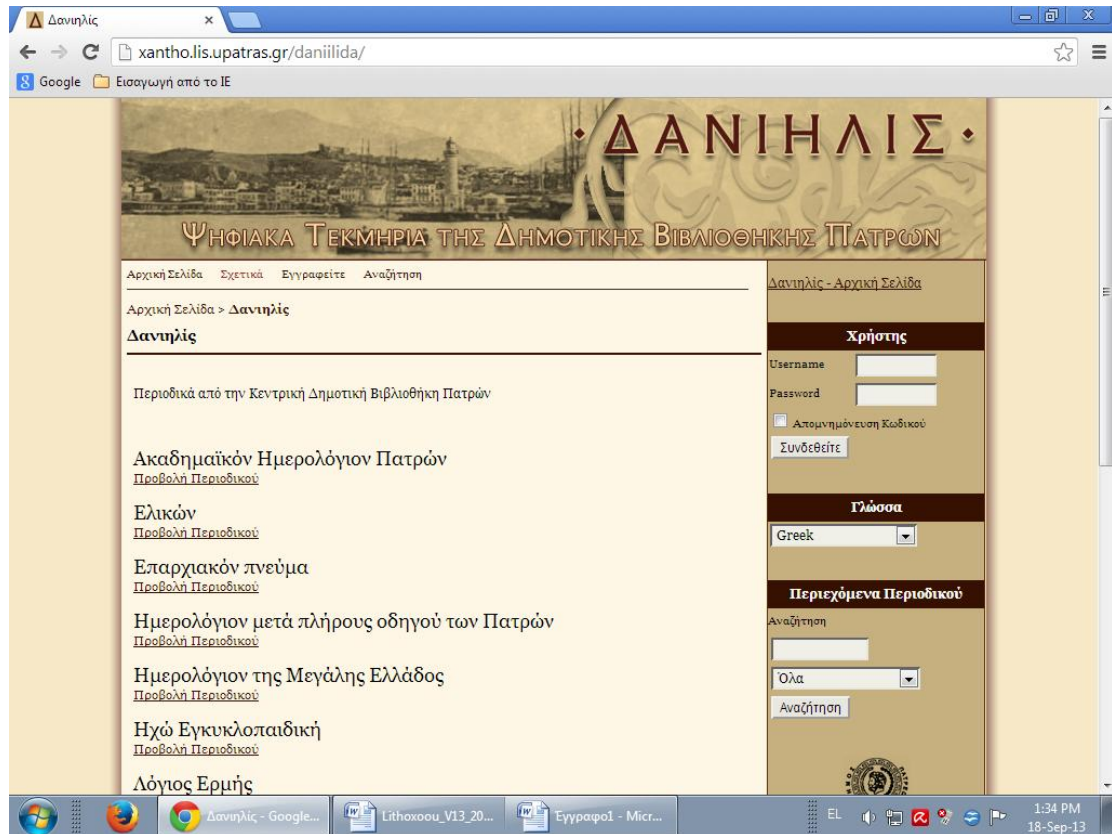
Η Πασιθέη είναι μια πλατφόρμα πλήρους ηλεκτρονικής έκδοσης επιστημονικών περιοδικών ανοικτής πρόσβασης που φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα δυναμικό εργαλείο. Αναπτύχθηκε από τη Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης (B.K.Π) του Πανεπιστημίου Πατρών στα πλαίσια του έργου Τηλεφαέσσα.

Οι τίτλοι των περιοδικών είναι :

- Αξιολογικά
- Δευκαλίων
- Academia
- Electra
- Patras Working Papers in Linguistics
- Review of Science, Mathematics and ICT Education
- Κοινωνία & Θεωρία

(<http://xantho.lis.upatras.gr/pasitheia/>)

4.4.4 Δαμηλίσ

Σχήμα 11: Ιστοσελίδα Δαμηλίσ

Η Δαμηλίσ περιλαμβάνει ψηφιακά τεκμήρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών. Τα περιοδικά που υπάρχουν είναι:

- Ακαδημαϊκόν Ημερολόγιον Πατρών
- Ελικών
- Επαρχιακόν Πνεύμα
- Ημερολόγιον μετά πλήρους οδηγού των Πατρών
- Ημερολόγιον της μεγάλης Ελλάδος
- Ηχώ Εγκυκλοπαιδική
- Λόγιος Ερμής
- Ο Απόστολος Ανδρέας
- Οδηγός Πελοποννήσου 1933
- Οδηγός των Πατρών 1948 (Γιακουμή)
- Οδηγός των Πατρών 1910 (Ευμορφοπούλου Σβέτσου)
- Ο Σύντροφος του Έλληνος Διδάσκαλου
- Παλλάς
- Παναχαϊκόν Ημερολόγιον 1912
- Πατραϊκόν Ημερολόγιον 1907
- Πνύξ

(<http://xantho.lis.upatras.gr/daniilida/>)

4.4.5 Δεξαμενή

Σχήμα 12: Ιστοσελίδα Δεξαμενή

Η Δεξαμενή είναι μία ψηφιακή συλλογή ανοικτής πρόσβασης που φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα πρότυπο ψηφιακό αρχείο έγκυρων ελληνικών επιστημονικών περιοδικών.

Τα περιοδικά που περιλαμβάνει είναι:

- Αξιολογικά
- Δευκαλίων

(<http://xantho.lis.upatras.gr/dexameni/>)

4.5 Έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικών περιοδικών από βιβλιοθήκες

Το κόστος έκδοσης ενός ηλεκτρονικού περιοδικού εξαρτάται: α) από τον υπεύθυνο της ύλης του περιοδικού, β) από τους υπολογιστικούς πόρους που απαιτούνται για την δημιουργία και διαχείριση του δικτυακού τόπου και γ) από τον εκδοτικό οίκο που αναλαμβάνει την τεχνική επιμέλεια των τευχών και την εμπορική προώθηση των συνδρομών του περιοδικού.

1.Προβλήματα διαχείρισης

Οι ετήσιες τιμές των συνδρομών είναι αρκετά αυξημένες και κάθε χρόνο αυξάνονται ακόμα περισσότερο ανάλογα με την ζήτησή τους. Γι αυτό το λόγο οι βιβλιοθήκες αντιμετωπίζουν αρκετά σοβαρά οικονομικά προβλήματα με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η διαχείριση των συλλογών τους καθώς και η διατήρηση της ποιότητας της συλλογής εφόσον κάποια αξιόλογα περιοδικά κοστίζουν υπερβολικά.

2.Πρόβλημα επιλογής

Το πρόβλημα της επιλογής των ηλεκτρονικών περιοδικών, αφορά στο ποια περιοδικά θα επιλεγθούν για τη συλλογή της βιβλιοθήκης. Συνήθως τα ηλεκτρονικά περιοδικά επιλέγονται ανάλογα με το είδος της βιβλιοθήκης, την ζήτηση των περιοδικών αλλά και με κάποια κριτήρια που χρησιμοποιούνται και στα έντυπα περιοδικά όπως τα θέματα που καλύπτει, η γλώσσα του, η ομάδα επιμέλειας της ύλης, οι αναφορές του περιοδικού και από ποιους οργανισμούς αποδελτιώνεται. Για τα ηλεκτρονικά περιοδικά ξεχωρίζουν κάποια κριτήρια, όπως η ηλεκτρονική μορφή του περιοδικού (PDF, html κλπ) αν υπάρχει σύμβαση με τον υπάρχοντα εξοπλισμό της βιβλιοθήκης αλλά και το πόσο εύκολα είναι προσβάσιμο μέσω διαδικτύου.

3.Πρόβλημα αξιολόγησης

Η αξιολόγηση της συλλογής ηλεκτρονικών περιοδικών προϋποθέτει την ενσωμάτωση των περιοδικών στην έντυπη συλλογή της βιβλιοθήκης και την χρήση μεθόδων αξιολόγησης των περιοδικών από τη βιβλιοθήκη. Οι βιβλιοθήκες όμως δεν συνηθίζουν να χρησιμοποιούν τέτοιες μεθόδους.

4.Πρόβλημα αρχειοθέτησης-διαχείρισης

Το πρόβλημα αρχειοθέτησης-διαχείρισης των ψηφιακών συλλογών σχετίζεται με τον προϋπολογισμό μιας βιβλιοθήκης αφού έχει να κάνει με επενδύσεις για τον εξοπλισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

5.1 Γενικά

Σύμφωνα με το ελληνικό site για την Ανοικτή Πρόσβαση (www.openaccess.gr) τα βιβλία ανοικτής πρόσβασης είναι ηλεκτρονικά βιβλία των οποίων το περιεχόμενο παρέχεται ελεύθερα στο Διαδίκτυο. Πρόκειται είτε για βιβλία που έχουν πρώτα παραχθεί σε έντυπη μορφή και μετά διατίθενται ελεύθερα στο Διαδίκτυο, είτε για αμιγώς ηλεκτρονικά βιβλία που δημιουργήθηκαν και διατίθενται ηλεκτρονικά και ελεύθερα. Παρουσιάζονται με διάφορους τρόπους και διαβάζονται από τον υπολογιστή ή και από ηλεκτρονικούς αναγνώστες βιβλίων και έξυπνα κινητά τηλέφωνα. Υπάρχει και η δυνατότητα εκφώνησης του κειμένου. Τα ηλεκτρονικά βιβλία μπορούν είτε να τυπώνονται σε συγκεκριμένους αριθμούς από τον εκδότη, είτε να τυπώνονται κατ' απαίτηση από τον κάθε χρήστη, όταν ο εκδότης δίνει την δυνατότητα για αυτό. Για τη δημιουργία ανοικτών βιβλίων χρησιμοποιείται συνήθως το λογισμικό ανοικτού κώδικα για σχετικές λειτουργίες.

Τα ηλεκτρονικά βιβλία ανοικτής πρόσβασης παρέχονται είτε με τη δημοσίευση του βιβλίου από εκδότη που δημοσιεύει με το μοντέλο της ανοικτής πρόσβασης ή με έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση του βιβλίου με χρηματικό αντίτιμο, είτε με δημοσίευση του βιβλίου με κλειστή πρόσβαση έντυπα ή ηλεκτρονικά. Διάφορες μορφές ηλεκτρονικών βιβλίων διατίθενται στην αγορά και συσκευές σχεδιασμένες για να διαβάζουν ηλεκτρονικά βιβλία αλλά και για άλλες χρήσεις. Κάποιοι από τις πιο κοινές μορφές είναι οι ακόλουθες : Adobe Acrobat Reader, Microsoft Reader, HTML, Plain Text κλπ. Κάθε format έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και απαιτεί τη χρήση ειδικού λογισμικού ανάγνωσης, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου σε ηλεκτρονική συσκευή.

Το περιβάλλον των ηλεκτρονικών βιβλίων βρίσκεται σε συνεχή αλλαγή. Πολλοί παράγοντες επιδρούν στην ανάπτυξή τους και συνεπώς στα προϊόντα και στις υπηρεσίες των εκδοτών και διαθετών. Τα ηλεκτρονικά βιβλία γίνονται διαρκώς πιο δημοφιλή και σημαντικά στις βιβλιοθήκες.

5.2 Πλεονεκτήματα Ηλεκτρονικών Βιβλίων

- Γρήγορη και εύκολη αναζήτηση λέξεων – φράσεων εντός του κειμένου
- Απαιτείται ελάχιστος αποθηκευτικός χώρος σε σχέση με τα συμβατικά βιβλία
- Τα ηλεκτρονικά βιβλία διατίθενται για απεριόριστο χρονικό διάστημα και δεν φθείρονται
- Αναγνώστες που ίσως έχουν δυσκολίες στην ανάγνωση εντύπων, μπορούν να επωφεληθούν από το γεγονός ότι το μέγεθος του κειμένου είναι προσαρμόσιμο

- Εξαλείφεται το πρόβλημα της σκίασης του κειμένου που βρίσκεται στο εσωτερικό περιθώριο του βιβλίου
- Ελάχιστο κόστος αντιγραφής ενός ηλεκτρονικού βιβλίου
- Ηλεκτρονικά βιβλία μπορούν να εκδοθούν από ανεξάρτητους εκδοτικούς οίκους ή ακόμα και από ιδιώτες, το οποίο συνεπάγεται μεγαλύτερη εκδοτική και συγγραφική ελευθερία
- Με την χρήση του διαδικτύου, η ευκολία διάθεσης των ηλεκτρονικών βιβλίων αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα
- Τα λάθη στο κείμενο μπορούν εύκολα και γρήγορα να διορθωθούν

5.3 Οφέλη Ηλεκτρονικών Βιβλίων ανοικτής πρόσβασης

Η Ανοικτή Πρόσβαση στα ηλεκτρονικά βιβλία :

1. Αυξάνει την αναγνωρισιμότητα του έργου μέσω του Διαδικτύου
2. Αυξάνει τις ετεροαναφορές
3. Οδηγεί μακροπρόθεσμα στην εξοικονόμηση πόρων
4. Δίνει την δυνατότητα έκδοσης βιβλίων που απευθύνονται σε μικρό και εξειδικευμένο κοινό
5. Δίνει την δυνατότητα να δημοσιευθούν σε μορφή βιβλίου τα αποτελέσματα έρευνας που για οικονομικούς λόγους πιθανότατα δεν θα εκδιδόταν σε έντυπη μορφή
6. Δεν διαταράσσει το σύστημα αξιολόγησης για τη δημοσίευση
7. Δεν βλάπτει τις πωλήσεις βιβλίων
8. Συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο (www.openaccess.gr) .

5.4 Είδη Ηλεκτρονικών Βιβλίων

Τα ηλεκτρονικά βιβλία τα διακρίνουμε σε τέσσερα είδη και είναι τα εξής:

- 1.Μεταφορτώσιμα ηλεκτρονικά βιβλία: Ηλεκτρονικά βιβλία των οποίων το περιεχόμενο μπορεί να μεταφορτωθεί από το διαδίκτυο στον υπολογιστή του κάθε χρήστη, χωρίς να χρησιμοποιεί κάποια ειδική συσκευή ανάγνωσης.
- 2.<< Αφιερωμένοι >> αναγνώστες ηλεκτρονικών βιβλίων: Το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού βιβλίου μπορεί να μεταφορτωθεί σε μια ειδική συσκευή που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για ανάγνωση.
- 3.Εκτυπώσιμα ηλεκτρονικά βιβλία κατ' απαίτηση: Το περιεχόμενο αποθηκεύεται σε ένα σύστημα που συνδέεται με έναν εκτυπωτή υψηλής ποιότητας και ταχύτητας για την παραγωγή αντιγράφων έπειτα από σχετικό αίτημα.
- 4.Προσβάσιμα μέσω ιστού ηλεκτρονικά βιβλία : Ηλεκτρονικά βιβλία των οποίων το περιεχόμενο βρίσκεται στην ιστοσελίδα του εκδότη και στα οποία έχουν πρόσβαση οι χρήστες ελεύθερα ή με χρέωση. (παραπομπή)

5.5 Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και Ηλεκτρονικά Βιβλία

Οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, στο πλαίσιο λειτουργίας του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), προσφέρουν πρόσβαση σε πάνω από 26.000 τίτλους ηλεκτρονικών βιβλίων. Το υλικό που παρέχεται από τον ΣΕΑΒ είναι σε μορφή PDF και δεν υπάρχει καμία δυνατότητα μετατροπής από κάποιον ηλεκτρονικό αναγνώστη. Το υλικό που παρέχεται είναι κυρίως από μεταπτυχιακές σπουδές γι' αυτό και απευθύνεται σε ερευνητές και φοιτητές. Οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν ως στόχο την εισαγωγή του ηλεκτρονικού βιβλίου σύμφωνα με μια ολοκληρωμένη στρατηγική και τον εμπλουτισμό των ξενόγλωσσων συλλογών αλλά και των ελληνικών τίτλων. Ο ΣΕΑΒ έχει ξεκινήσει μια μεγάλη προσπάθεια για την δημιουργία 2000 ελληνικών, επιστημονικών ηλεκτρονικών βιβλίων, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με τους έλληνες εκδότες. Υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την συνεργασία των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με τους εκδότες όπως το είδος των ηλεκτρονικών βιβλίων, η πολιτική τιμών και το οικονομικό μοντέλο, τα πνευματικά δικαιώματα και οι τεχνολογικές εξελίξεις όσον αφορά την πρόσβαση, την ασφάλεια, τον δανεισμό και τις συσκευές ανάγνωσης.

5.6 Οικονομικά Ζητήματα

Τα ηλεκτρονικά βιβλία για να διατεθούν ελεύθερα στους αναγνώστες, έχουν κάποιο κόστος για την έκδοσή τους, την τεχνική διαδικασία αλλά και για την προώθησή τους. Η οικονομική στήριξη για την έκδοση των βιβλίων ανοικτής πρόσβασης γίνεται με διάφορους τρόπους που θα αναλύσουμε παρακάτω.

α) η χρηματοδότηση από φορέα ή αναζήτηση εξωτερικών επιδοτήσεων γίνεται συνήθως από πανεπιστημιακούς εκδοτικούς οίκους οι οποίοι υποστηρίζονται οικονομικά από τις διακρίσεις πανεπιστημίων.

β) η χρέωση του συγγραφέα που το έργο του έχει προκριθεί για δημοσίευση γίνεται από τον φορέα στον οποίο εργάζεται ο συγγραφέας.

γ) οι πωλήσεις της έντυπης έκδοσης των βιβλίων ενισχύουν οικονομικά τους εκδότες καθώς υπάρχει η δυνατότητα εκτύπωσης ενός ηλεκτρονικού βιβλίου ανοικτής πρόσβασης από τον αναγνώστη, το οποίο όμως θα το παραγγείλει διαδικτυακά.

δ) η αδειοδότηση βιβλίων δημιουργεί κάποια έσοδα για τους εκδότες από εμπορικές χρήσεις των βιβλίων ανοικτής πρόσβασης.

5.7 Ηλεκτρονικά Βιβλία και εκδότες

Οι εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων απευθύνονται κυρίως σε βιβλιοθήκες αλλά και σε μεμονωμένους αναγνώστες. Παρακάτω παραθέτουμε ένα πίνακα με τους πιο γνωστούς εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων.

Εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων	Ιστοσελίδες
Springer	www.springer.com
Cambridge University Press	www.cambridge.org
Taylor & Francis	www.taylorandfrancisgroup.com
Wiley Interscience OnlineBooks	www.interscience.wiley.com
Blackwell Reference Online	www.blackwellreference.com/public

Πίνακας 3: Πίνακας με τους εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων και οι ιστοσελίδες τους

Ο εκδότης Springer παρέχει 25.000 τίτλους ηλεκτρονικών βιβλίων ενώ ο Taylor & Francis 17.500 τίτλους. Η Springer διακρίνεται από τους υπόλοιπους ηλεκτρονικούς εκδότες καθώς είναι ο μόνος ηλεκτρονικός εκδότης που επιτρέπει ελεύθερα πρόσβαση σε 11 τίτλους σε μη συνδρομητές. Οι Cambridge University Press, Taylor & Francis, Wiley Interscience OnlineBooks και Springer καλύπτουν σχεδόν όλες τις επιστήμες: Τέχνες και Ανθρωπιστικές επιστήμες, Οικονομικές επιστήμες και Διοίκηση Επιχειρήσεων, Νομικά, Ιατρική και Κοινωνικές Επιστήμες, Θετικές Επιστήμες και τη Μηχανική.

Οι περισσότεροι από τους εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων παρέχουν τους τίτλους σε μορφή PDF format. Η Blackwell Reference Online είναι η μοναδική εταιρεία που παρέχει τους τίτλους της σε HTML μορφή. Οι περισσότεροι από τους εκδότες προμηθεύουν τις βιβλιοθήκες με εγγραφές MARC παρά μόνο η Cambridge University Press δεν αναφέρεται στην παροχή MARC εγγραφών. (Βασιλείου, 2009).

5.8 Heal-link – Ηλεκτρονικά Βιβλία

Μέσω της Heal-link παρέχεται πρόσβαση σε ηλεκτρονικά βιβλία πλήρους κειμένου των Elsevier, Emerald κ.λπ. Μερικοί από τους εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων είναι:

- Elsevier Books Series
- Elsevier Handbooks
- Elsevier Reference Works
- Referex Engineering
- IEEE Proceedings
- IEEE – Wiley eBooks Library
- Emerald E-Books
- SpringerLink Book Series

Ωστόσο υπάρχουν και δύο βάσεις δεδομένων που υπάρχει η δυνατότητα ανοικτής πρόσβασης στα ηλεκτρονικά βιβλία σε όλους τους χρήστες. Αυτές είναι η DOAB (Directory of Open Access Books) και η SciELO Books.

[Directory of Open Access Books](#)

Πρωταρχικός στόχος της DOAB είναι να αυξηθεί η δυνατότητα εντοπισμού των βιβλίων ανοικτής πρόσβασης. Οι εγγραφές των βιβλίων μπορούν να ενσωματωθούν σε εμπορικές υπηρεσίες και οι βιβλιοθήκες μπορούν να ενσωματώσουν τους καταλόγους σε απευθείας σύνδεση κατάλογο, βοηθώντας τους επιστήμονες και τους μαθητές να βρίσκουν τα βιβλία και να έχουν ελεύθερη πρόσβαση. Ο DOAB υποστηρίζει το πρωτόκολλο OAI για τη συγκομιδή των μεταδεδομένων (OAI-PMH). Οι πάροχοι των υπηρεσιών και οι βιβλιοθήκες μπορούν να χρησιμοποιούν αυτό το πρωτόκολλο για τη συγκομιδή των μεταδεδομένων των εγγραφών από το DOAB για την ένταξη σε συλλογές και καταλόγους.

SciELO Books

Η πύλη SciELO Books δημοσιεύει εθνικές και θεματικές συλλογές ακαδημαϊκών βιβλίων σε απευθείας σύνδεση προκειμένου να μεγιστοποιήσει την προβολή, την προσβασιμότητα, τη χρήση και τις επιπτώσεις των αποτελεσμάτων σε ερευνητικά δοκίμια και μελέτες που δημοσιεύονται σε αυτά. Τα βιβλία για να επιλεγθούν από το SciELO Books περνάνε πρώτα από μια διαδικασία αξιολόγησης από ομότιμους κριτές. Οι ψηφιακές εκδόσεις των βιβλίων διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και επιτρέπουν την πρόσβαση στα βιβλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : HEAL-LINK

6.1 Γενικά

Η Hellenic Academic Libraries – Link είναι η κοινοπραξία των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η κοινοπραξία ιδρύθηκε από τις βιβλιοθήκες των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, τα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι της χώρας.

Τα μέλη του Heal-Link είναι:

- 37 Ακαδημαϊκά Ιδρύματα
- 14 Ερευνητικά Ιδρύματα
- Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Ακαδημία Αθηνών
- Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
- Βιβλιοθήκη της Βουλής
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Ο σύνδεσμος Heal-Link προχώρησε σε διαπραγματεύσεις και σε συμφωνίες με περίπου 15 εκδότες επιστημονικών περιοδικών και ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης, απέκτησε τον κατάλληλο εξοπλισμό και λογισμικό για την ανάπτυξη του Συλλογικού Καταλόγου των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και έγινε αξιολόγηση των συλλογών των έντυπων περιοδικών με την διαδεδομένη μέθοδο ανάλυσης και εκτίμησης συλλογών βιβλιοθηκών.

Τα κριτήρια που επιλέχθηκαν τα περιοδικά είναι:

- Το ενδιαφέρον των Ιδρυμάτων για τις θεματικές κατηγορίες
- Ο μεγάλος αριθμός των εκδιδόμενων περιοδικών στις κατηγορίες αυτές
- Το μεγάλο κόστος συνδρομών των περιοδικών αυτών
- Η σημασία της έγκαιρης ενημέρωσης της ακαδημαϊκής κοινότητας, σχετικά με τις εξελίξεις που σημειώνονται

Τέλος, για την καλύτερη κοινή πρόσβαση όλων των βιβλιοθηκών των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων της χώρας σε ηλεκτρονικές πηγές πρόσβασης ιδρύθηκε Μονάδα Ολικής Ποιότητας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και δημιουργήθηκε το Διαπανεπιστημιακό σύστημα ψηφιακής βιβλιοθήκης για την ηλεκτρονική τεκμηρίωση της σύγχρονης ελληνικής γκρίζας βιβλιογραφίας Άρτεμις.

6.2 Στόχοι του Heal-Link

Οι στόχοι του Συνδέσμου Heal-Link είναι:

- Η συνεργασία μεταξύ των μελών για τις συνδρομές των περιοδικών (έντυπων και ηλεκτρονικών), με σκοπό την σωστή ανάπτυξη των συλλογών των περιοδικών μεταξύ των εταίρων και την πρόσβαση σε μεγαλύτερο αριθμό πηγών για την κάλυψη αναγκών των χρηστών από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Η ανάπτυξη και καθιέρωση προτύπων για τη λειτουργία των βιβλιοθηκών.

- Η διατήρηση κοινών συνδρομών σε έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά, σε ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες πληροφοριών, καθώς και αδειών για απομακρυσμένη πρόσβαση.
- Η δημιουργία Συλλογικού Καταλόγου βιβλιογραφικών εγγραφών των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και η χρήση των εγγραφών του Συλλογικού καταλόγου από κάθε μέλος της Κοινοπραξίας.
- Η μέριμνα για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση του προσωπικού των βιβλιοθηκών που είναι μέλη της
- Η συνεργασία για την κάλυψη μεταξύ των βιβλιοθηκών στην έγκαιρη παροχή πληροφορίας, είτε μέσω του διαδανεισμού, είτε μέσω άλλων μεθόδων και πρακτικών που διασφαλίζουν την πρόσβαση στο υπάρχον υλικό.
- Η συνεργασία με φορείς και οργανισμούς του εσωτερικού για την εξασφάλιση της συμμετοχής της Heal-Link στις διεθνές εξελίξεις σε θέματα συνεργασίας βιβλιοθηκών και διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων
- Η ανάληψη κάθε πρωτοβουλίας που προάγει και αναπτύσσει τις ελληνικές Βιβλιοθήκες μέσω κοινών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών.

6.3 Εκδότες της Heal-Link

Οι πρώτες συμβάσεις του Heal-Link ήταν με τον Elsevier για την ScienceDirect και με την OCLC για την υπηρεσία FIRSTSEARCH και 12 βάσεις δεδομένων. Στο τέλος του 1999, υπέγραψε συμβάσεις και με τους Springer, Academic Press, Kluwer, Wilson και MCB.

Εκδότες με τους οποίους έχει συμφωνίες η Heal-Link

- ACM (Association of Computing Machinery)
- ACS (American Chemical Society)
- AIP (American Institute of Physics)
- American Psychological Association (PsycARTICLES)
- Cambridge University Press
- Elsevier (ScienceDirect)
- Emerald
- IEEE
- Institute of Physics (IOP)
- Kluwer Law International (KLI)
- Lippincott Williams & Wilkins (LWW)
- Oxford University Press
- Project MUSE
- Saga
- Springer Link
- Taylor & Francis
- Wiley InterScience (Including Blackwell Publishing journals)

Εκδότες που παρέχουν Ανοικτή Πρόσβαση σε όλα ή κάποια από τα περιοδικά τους

- Directory of Open Access journals (DOAJ)
- High Wire press
- Hikari Ltd

- NUMDAM
- Project Euclid

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

7.1. Γενικά

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) είναι ο εθνικός οργανισμός για την τεκμηρίωση, την πληροφόρηση και την υποστήριξη σε θέματα έρευνας, επιστήμης και τεχνολογίας. Ιδρύθηκε το 1980 και λειτουργεί στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ) υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Διευθυντής του ΕΚΤ είναι ο κ. Ευάγγελος Μπούμπουκας.

Στο διαδικτυακό τόπο του ΕΚΤ παρουσιάζονται οι λειτουργίες του, και αυτές είναι:

- Η δημιουργία και online διάθεση ελληνικών βάσεων δεδομένων επιστήμης και τεχνολογίας
- Η συγκρότηση και διάθεση του Εθνικού Αρχείου των Διδακτορικών Διατριβών
- Η ανάπτυξη και παροχή λογισμικού για την αυτοματοποίηση των λειτουργιών των ελληνικών βιβλιοθηκών και τη διασφάλιση της πρόσβασης και διασύνδεσής τους με τράπεζες πληροφοριών ελληνικού και διεθνούς περιεχομένου επιστήμης και τεχνολογίας
- Η δημιουργία δικτύου βιβλιοθηκών και η ενημέρωση Εθνικών Συλλογικών Καταλόγων
- Η υποστήριξη του τμήματος ISSN, ISBN της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας

Το εύρος των πηγών πληροφόρησης, το εξειδικευμένο προσωπικό και η τεχνική υποδομή, καθιστούν το ΕΚΤ κεντρικό σημείο στη ροή της επιστημονικής και τεχνολογικής πληροφόρησης προς την επιστημονική, ερευνητική, εκπαιδευτική και επιχειρηματική κοινότητα της Ελλάδας. Επίσης, το ΕΚΤ έχει σημαντική παρουσία στον Ευρωπαϊκό χώρο, μέσω της συμμετοχής του σε έργα σχετικά με την Κοινωνία της Πληροφορίας και την Καινοτομία. (www.ekt.gr).

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας με το ιστορικό του ΕΚΤ από το 2002 έως το 2009.

2002	Παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών επιστημονικής πληροφόρησης Ελληνική έντυπη έκδοση της Δεκαδικής Ταξινόμησης DEWEY Διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας με τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Ένταξη στην Κοινοπραξία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-Link) Δημιουργία Εθνικού Αρχείου Επιστημονικών Περιοδικών Ορισμός του ΕΚΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής για το 6ο ΠΠ
2003	Επέκταση τεχνολογικών υποδομών και δημιουργία κέντρου ψηφιοποίησης Τοπική εγκατάσταση του πληροφοριακού συστήματος Web of Science Διάκριση ΑΒΕΚΤ: "Best eEurope practice".

2004	<p>Δημιουργία δικτυακού τόπου για "Έρευνα και Καινοτομία"</p> <p>"η Αργώ": νέο περιβάλλον ενιαίας πρόσβασης σε βιβλιογραφικές πηγές πληροφόρησης</p> <p>Επέκταση ερευνητικών συνεργασιών και δικτύωση σε Ευρώπη, Μεσόγειο και Δ. Βαλκάνια.</p>
2005	<p>Πιλοτική ανάπτυξη διαδικτυακής πύλης του ΕΚΤ</p> <p>Συνεργασία με ινστιτούτα του ΕΙΕ για ψηφιοποίηση συλλογών επιστημονικής και πολιτιστικής αξίας</p> <p>Νέα ευρωπαϊκά έργα συνεργασίας με τη Ρωσία και τον Εύξεινο Πόντο</p> <p>Χαρτογράφηση του επιστημονικού χώρου του ελληνικού γυναικείου ερευνητικού δυναμικού.</p>
2006	<p>Ανάπτυξη ψηφιακών ιστορικών συλλογών των ινστιτούτων του ΕΙΕ</p> <p>Εγκαίνια νέου Ηλεκτρονικού Αναγνωστηρίου</p> <p>Αναδιοργάνωση Βιβλιοθήκης Επιστήμης & Τεχνολογίας</p> <p>Ασύρματη ευρυζωνική πρόσβαση στο Διαδίκτυο από τους χώρους του ΕΙΕ</p> <p>Ορισμός του ΕΚΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής για το 7ο ΠΠ</p> <p>Επέκταση συνεργασιών σε Ανατολική Ευρώπη.</p>
2007	<p>Ανάπτυξη Αποθετηρίων και Ηλεκτρονικών Περιοδικών ανοικτής πρόσβασης (ΕΠΣΕΤ, Γ' φάση)</p> <p>Προώθηση της Ευρυζωνικότητας: Ασύρματο δίκτυο (WiFi Hotspot) του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών</p> <p>Χαρτογράφηση του επιστημονικού χώρου του ελληνικού γυναικείου ερευνητικού δυναμικού (δίκτυο ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΗ)</p>
2008	<p>Λειτουργία Αποθετηρίων Ήλιος και Πανδέκτης</p> <p>Έκδοση Ηλεκτρονικών Περιοδικών στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, σε συνεργασία με τα Ανθρωπιστικά Ινστιτούτα του ΕΙΕ</p> <p>Συντονισμός του δικτύου Enterprise Europe Network-Hellas για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα</p> <p>Συντονισμός πανευρωπαϊκών δικτύων Εθνικών Σημείων Επαφής για το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα της ΕΕ</p> <p>Συμμετοχή στην ίδρυση της Εταιρείας Ελεύθερου Λογισμικού/ Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα (ΕΕ/ΛΑΚ)</p> <p>Αναβάθμιση υποδομών με βάση την αρχή της Πράσινης Πληροφορικής (Green IT)</p>

	Τιμητική διάκριση "Αριστείο για την Ψηφιακή Ελλάδα" (Greek ICT Award) για την καινοτόμο δραστηριότητα του ΕΚΤ στους τομείς της τεχνολογίας και του ψηφιακού περιεχομένου.
2009	<p>Λειτουργία Αποθετηρίου "Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών"</p> <p>Ψηφιακές περιηγήσεις στη ζωφόρο του Παρθενώνα: Τρισδιάστατες απεικονίσεις και εκπαιδευτικές εφαρμογές</p> <p>Λειτουργία διαδικτυακής υπηρεσίας "Κέντρο Υποστήριξης Χρηστών ΑΒΕΚΤ (eHelpdesk)" και εφαρμογή e-learning για την επιμόρφωση των χρηστών του ΑΒΕΚΤ</p> <p>Βραβείο Καλής Πρακτικής για το "One-Stop-Shop e-Newsletter" στον τομέα της Υγείας.</p>

Πίνακας 4: Ιστορικό του ΕΚΤ από τη χρονολογία 2002 έως 2009

7.2 Στόχοι και Δράσεις του ΕΚΤ για την Ανοικτή Πρόσβαση

Σκοπός του ΕΚΤ είναι η κατάκτηση της επιστημονικής γνώσης με Ανοικτή Πρόσβαση σε όλους, προκειμένου να ενισχυθεί η έρευνα, η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα. Μέσα στους στόχους του ΕΚΤ είναι η λειτουργία ηλεκτρονικού αποθετηρίου ανοικτής πρόσβασης για το ψηφιακό περιεχόμενο Επιστήμης και Τεχνολογίας (E&T) και η λειτουργία ενός ψηφιακού κέντρου πληροφόρησης σε τομείς επιστήμης και τεχνολογίας με εξειδικευμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Έχει ως στόχο να αναπτύξει το ψηφιακό περιβάλλον για την έρευνα και την τεχνολογία και να δώσει έμφαση στις λειτουργίες συλλογής, ψηφιοποίησης, οργάνωσης και διάθεσης.

Το ΕΚΤ έχει συνεισφέρει αρκετά στην ενίσχυση και προώθηση της ανοικτής πρόσβασης καθώς:

- Υποστηρίζει όλες τις πρωτοβουλίες της Κίνησης για την Ανοικτή Πρόσβαση (Open Access Movement).
- Έχει υπογράψει την Διακήρυξη του Βερολίνου με σκοπό την προώθηση της ανοικτής πρόσβασης στους ερευνητές για να δημοσιεύουν τα τεκμήριά τους
- Προωθεί τον 'χρυσό δρόμο' (περιοδικό ανοικτής πρόσβασης) και τον 'πράσινο δρόμο' (αυτό-αρχειοθέτηση σε αποθετήριο) για την Ανοικτή Πρόσβαση, καθώς ενισχύει την εθνική υποδομή για την έρευνα και τεχνολογία δημιουργώντας αποθετήρια και επιστημονικά περιοδικά ανοικτής πρόσβασης.
- Προβάλλει την Ανοικτή Πρόσβαση στην Ελλάδα με την υποστήριξη της πύλης www.openaccess.gr.
- Προβάλλει την Ανοικτή Πρόσβαση στην Ελλάδα με την υποστήριξη ενός blog για την Ανοικτή Πρόσβαση στο www.openaccess.gr/blog
- Προβάλλει την Ανοικτή Πρόσβαση στο ελληνικό κοινό οργανώνοντας συνέδρια.

7.3 Υπηρεσίες ΕΚΤ

Οι υπηρεσίες που προσφέρει το ΕΚΤ με σκοπό την πρόσβαση στις πληροφορίες που σχετίζονται με την επιστήμη και την τεχνολογία είναι α) η βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας ΕΚΤ/ΕΙΕ, β) η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας, γ) το Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο, δ) η Υπηρεσία Ανάκτησης Πληροφοριών Ε&Τ και ε) η Υπηρεσία Παραγγελίας Πλήρων Κειμένων. Παράλληλα, προσφέρει αρκετές και ουσιαστικές υπηρεσίες προς τις βιβλιοθήκες όπως η δικτύωση των βιβλιοθηκών, η ανάπτυξη σύγχρονων βιβλιοθηκονομικών εργαλείων και η υποστήριξη βιβλιοθηκών. Όσον αφορά την δικτύωση των βιβλιοθηκών, το ΕΚΤ συντονίζει και λειτουργεί το Εθνικό Δίκτυο Επιστημονικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ) με σκοπό την διασύνδεση των βιβλιοθηκών και την αξιοποίηση της εθνικής συλλογής περιοδικών και άλλων δημοσιευμάτων.

Το ΕΚΤ διαθέτει :

1. Σύστημα Διαδανεισμού Βιβλιοθηκών στο ΕΔΕΤΒ
2. Συλλογικό Κατάλογο Περιοδικών, Συλλογικό Κατάλογο Σχολικών Βιβλιοθηκών και Δημόσιων Βιβλιοθηκών
3. Βάση δεδομένων ARGOS
4. Δεκαδικό Ταξινομικό Σύστημα Μ. DEWEY
5. Θησαυρό Ελληνικών Όρων

Για την υποστήριξη των βιβλιοθηκών, αναλαμβάνει την προσαρμογή και εγκατάσταση του ΑΒΕΚΤ στις βιβλιοθήκες φορέων που επιθυμούν την ηλεκτρονική διαχείριση των συλλογών τους, καθώς και τη διοργάνωση σεμιναρίων για τη χρήση και αξιοποίησή του. Υποστηρίζει την αυτοματοποίηση των 500 σχολικών βιβλιοθηκών, υποστηρίζει τις δημόσιες βιβλιοθήκες και τις κινητές τους μονάδες αφενός με τη διάθεση του ολοκληρωμένου συστήματος ΑΒΕΚΤ για τον αυτοματισμό των λειτουργιών και των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών και αφετέρου με την ανάπτυξη εργαλείων για την επεξεργασία και την οργάνωση του περιεχομένου τους. Τέλος, υποστηρίζει το τμήμα ISBN, ISSN της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας.

Medoanet (Mediterranean Open Access Network)

Το ευρωπαϊκό έργο medoanet έχει ως στόχο τον συντονισμό και την προώθηση των πολιτικών για την Ανοικτή Πρόσβαση στην επιστημονική γνώση, στις χώρες της Μεσογείου. Συμμετέχουν οργανισμοί από 9 Ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Τουρκία, Ισπανία, Ολλανδία, Ιταλία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Πορτογαλία). Το έργο, αυτό αποτελεί πρωτοβουλία του ΕΚΤ, στο πλαίσιο του θεσμικού του ρόλου για την συλλογή, οργάνωση και διάθεση επιστημονικών και τεχνολογικών πληροφοριών στον ελληνικό και διεθνή χώρο. Το ΕΚΤ καθοδηγεί και συντονίζει στρατηγικές συνεργασίας στις έξι χώρες της μεσογείου (Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία και Τουρκία) έτσι ώστε να εφαρμοστούν πολιτικές ανοικτής πρόσβασης.

Το έργο:

1. Θα ενισχύσει και θα συντονίσει τις υπάρχουσες στρατηγικές, δομές και πολιτικές για την Ανοικτή Πρόσβαση σε κάθε μία από τις έξι Μεσογειακές χώρες και μεταξύ αυτών
2. Θα αναγνωρίσει και θα αποτυπώσει τις υπάρχουσες στρατηγικές, δομές και πολιτικές για την Ανοικτή Πρόσβαση στις έξι Μεσογειακές χώρες

- 3.Θα συνεργαστεί με policymakers της έρευνας και με σημαντικούς παράγοντες που εμπλέκονται στην έρευνα και τη διαχείρισή της με στόχο την προώθηση της ανοικτής πρόσβασης και της εφαρμογής της
- 4.Θα εκδώσει οδηγίες για τους παραπάνω για την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Οι δράσεις του έργου:

- 1.Εθνικές Ομάδες Δράσης θα σχηματισθούν προκειμένου να ενισχυθεί η εμπλοκή στο διάλογο των policymakers και σημαντικών παραγόντων που εμπλέκονται στην έρευνα και να προωθηθούν οι πολιτικές για την Ανοικτή Πρόσβαση και η εφαρμογή της
- 2.Ένα σεμινάριο μεταξύ των εταίρων θα χρησιμεύσει ως φόρουμ για τη συζήτηση των αποτελεσμάτων της αποτύπωσης των υπάρχουσών πολιτικών, στρατηγικών και δομών ανοικτής πρόσβασης στις έξι μεσογειακές χώρες
- 3.Συναντήσεις σε κάθε μία από τις έξι μεσογειακές χώρες θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση εθνικών σχεδίων δράσης με συντονισμένο τρόπο
- 4.Ένα ευρωπαϊκό σεμινάριο θα προσελκύσει σημαντικούς policymakers της έρευνας από τις έξι χώρες, καθώς και ειδικούς διεθνούς εμβέλειας, και θα συμβάλει στο συντονισμό των χωρών αυτών
- 5.Ένα ευρωπαϊκό συνέδριο θα προβάλει τα αποτελέσματα του έργου και θα βοηθήσει στην ένταξή τους στο ευρύτερο διεθνές πλαίσιο. Θα προσφέρει, παράλληλα, σε ειδικούς και policymakers από Ευρωπαϊκές χώρες βήμα διαλόγου για τον περαιτέρω συντονισμό των πολιτικών για την Ανοικτή Πρόσβαση και των δράσεων εφαρμογής της
- 6.Ο δικτυακός τόπος του έργου θα φιλοξενεί και θα παρουσιάζει τις πληροφορίες σχετικά με αυτό, καθώς και τα δεδομένα που θα προκύψουν από την αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης στις έξι χώρες. (<http://www.medoanet.eu/>).

Εθνικός Συλλογικός Κατάλογος Επιστημονικών Περιοδικών

Σχήμα 13: Ιστοσελίδα Εθνικού Συλλογικού Καταλόγου Επιστημονικών Περιοδικών

Ο Εθνικός Συλλογικός Κατάλογος Επιστημονικών Περιοδικών (ΕΣΚΕΠ) των ελληνικών επιστημονικών και τεχνολογικών βιβλιοθηκών είναι μια υπηρεσία που αναπτύσσει, διατηρεί και διαθέτει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Η δημιουργία του ξεκίνησε το 1983 και αποτέλεσε την πρώτη online βάση δεδομένων του ΕΚΤ. Στον κατάλογο αυτόν παρουσιάζονται τα βιβλιογραφικά δεδομένα των επιστημονικών περιοδικών που διαθέτουν οι ελληνικές βιβλιοθήκες στις συλλογές τους, ενώ για κάθε τίτλο περιοδικού δίνονται τα στοιχεία της συλλογής των βιβλιοθηκών που το διαθέτουν. Μέχρι στιγμής στον κατάλογο συμμετέχουν 213 βιβλιοθήκες με συνολικά 81.541 τίτλους περιοδικών. Στόχος του ΕΚΤ είναι η αναζήτηση αλλά και η πρόσβαση στις πληροφορίες του καταλόγου να γίνεται με εύκολο τρόπο, ενσωματώνοντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Ο κατάλογος δίνει την δυνατότητα αναζήτησης περιοδικού και βιβλιοθήκης. Αποτελεί μοναδικό εργαλείο για κάθε χρήστη που αναζητά να εντοπίσει τις βιβλιοθήκες που περιλαμβάνουν στη συλλογή τους ένα συγκεκριμένο περιοδικό και το σύνολο των συλλογών μιας βιβλιοθήκης.

[\(http://eskep.ekt.gr/eskep/\)](http://eskep.ekt.gr/eskep/)

e- Publishing

The screenshot shows the website epublishing.ekt.gr. The top navigation bar includes links for 'Αναζήτηση' (Search), 'Κατάλογοι' (Catalogs), and 'Πλοήγηση' (Navigation). The 'Κατάλογοι' section lists: 14 Ηλεκτρονικά Βιβλία, 13 Ηλεκτρονικά Περιοδικά (2.535), and 42 Πρακτικά Συνεδρίων. The 'Πλοήγηση' section lists: 48 Επιστημονικά Πεδία, Ευρετήριο Συγγραφέων (2.117), and 11 Εκδότες. Below this, there are three main content areas: 'Νέα Περιοδικά & Βιβλία' featuring the 'International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication', 'Νέα Άρθρα' with articles like 'La parrrhōsia chez Isocrate...' and 'Συμβολή στην μελέτη της νομισματοκοπίας...', and 'Νέα Πρακτικά Συνεδρίων' with international conferences. A 'Πίνακας Ανακοινώσεων' (Announcements Table) is also visible, showing the journal's online status as of 24/08/2013.

Σχήμα 14: Ιστοσελίδα e-Publishing

Το διαδικτυακό περιβάλλον των ηλεκτρονικών εκδόσεων του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης e Publishing (www.ekt.gr/epublishing) παρέχει Ανοικτή Πρόσβαση σε ηλεκτρονικά περιοδικά, βιβλία και πρακτικά συνεδρίων, εκδοτικές υπηρεσίες στην ακαδημαϊκή κοινότητα και μία δυναμική πλατφόρμα που συγκεντρώνει έγκριτες δημοσιεύσεις από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών περιοχών. Οι εκδόσεις στο EKT e Publishing είναι αποτέλεσμα επιτυχημένων συνεργασιών με επιστημονικούς εκδότες διεθνούς κύρους και με διακεκριμένους ελληνικούς φορείς στον τομέα της έρευνας, της εκπαίδευσης και του πολιτισμού. Οι χρήστες του EKT e Publishing αποκτούν Ανοικτή Πρόσβαση σε ένα κεντρικό portal με περισσότερες από 1.400 ελληνικές δημοσιεύσεις σε περισσότερες από μία γλώσσες, μπορούν να πραγματοποιούν εξειδικευμένες αναζητήσεις στο περιεχόμενο των δημοσιεύσεων, βιβλίων και πρακτικών συνεδρίων, με λέξεις κλειδιά, τον συγγραφέα ή το επιστημονικό πεδίο που τους ενδιαφέρει και έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουν online το υλικό που τους ενδιαφέρει σε πολλαπλές μορφές.

(<http://epublishing.ekt.gr/>).

7.4 Αποθετήρια και Περιοδικά του ΕΚΤ

Αποθετήρια

Το ΕΚΤ ένταξε τις δράσεις του για την υλοποίηση των παρακάτω υποδομών. Τα παρακάτω αποθετήρια βρίσκονται σε πλήρη λειτουργία και διαθέτουν Ανοικτή Πρόσβαση σε πολλά τεκμήρια.

1. «Ήλιος» - Το Αποθετήριο Ήλιος αποτελεί υποδομή οργανωμένου ψηφιακού περιεχομένου που παρέχει ανοικτή διαδικτυακή πρόσβαση στο πλούσιο επιστημονικό έργο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Ο Ήλιος αναπτύσσεται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και περιλαμβάνει ψηφιακό περιεχόμενο από διάφορους επιστημονικούς κλάδους. Στην ανανεωμένη του μορφή παρέχει εξελιγμένα εργαλεία αναζήτησης, πλοήγησης και ελεύθερης πρόσβασης στις ψηφιακές συλλογές του, καθώς και υπηρεσίες, κατόπιν [εγγραφής](#), που απευθύνονται σε ερευνητές αλλά και στο ευρύ κοινό. (<http://helios-eie.ekt.gr/EIE/>).
2. «Πανδέκτης» - Ο Πανδέκτης περιλαμβάνει σημαντικές ψηφιακές συλλογές ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Πρόκειται για συλλογές από τα Ινστιτούτα Νεοελληνικών Ερευνών, Βυζαντινών Ερευνών, και Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, που ψηφιοποιήθηκαν και διατίθενται ψηφιακά από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Οι συλλογές περιέχουν πληροφορίες για την ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά που μπορούν να φανούν χρήσιμες στην επιστημονική κοινότητα αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο. Στο δικτυακό τόπο του Πανδέκτη μπορείτε να επισκεφθείτε τις ολοκληρωμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες ψηφιακές συλλογές, να πραγματοποιήσετε αναζητήσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες σας και να χρησιμοποιήσετε τα τεκμήρια που διατίθενται ελεύθερα. (<http://pandektis.ekt.gr/pandektis/>).
3. Αποθετήριο του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών - Στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (ΕΑΔΔ) συγκεντρώνεται το σύνολο των διδακτορικών διατριβών που έχουν εκπονηθεί στα ελληνικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, καθώς και οι διδακτορικές διατριβές που έχουν εκπονηθεί από Έλληνες διδάκτορες σε Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του εξωτερικού και έχουν αναγνωρισθεί από το ΔΟΑΤΑΠ. Την ευθύνη συγκρότησης, διάθεσης και διατήρησης του ΕΑΔΔ έχει δια νόμου το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). (<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/?locale=el>).

Περιοδικά

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά Επιστήμης και Τεχνολογίας αποτελούν μια σημαντική πηγή τεκμηρίωσης και πληροφόρησης για την ερευνητική και επιστημονική κοινότητα. Το ΕΚΤ αποφάσισε να θέσει την εφαρμογή του 'χρυσού οδηγού' για την Ανοικτή Πρόσβαση στα περιοδικά. Για την υλοποίηση του 'χρυσού οδηγού' επελέγησαν οι έντυπες εκδόσεις των ανθρωπιστικών ινστιτούτων του ΕΙΕ. Τα περιοδικά που περιλαμβάνει το ΕΚΤ είναι:

1. Βυζαντινά Σύμμεικτα
2. Τεκμήρια
3. The Historical Review/ La Revue Historique
4. Τετράδια Εργασίας ΙΝΕ/ΕΙΕ
5. Ενημερωτικό Δελτίο ΙΝΕ/ΕΙΕ

Τα πρώτα τρία είναι ηλεκτρονικά περιοδικά που δημοσιεύουν άρθρα με αξιολόγηση ενώ τα τετράδια εργασίας και το ενημερωτικό δελτίο είναι περιοδικές εκδόσεις.

Τα Βυζαντινά Σύμμεικτα αποτελούν περιοδική έκδοση του Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών/ΕΙΕ και υπάρχουν σε έντυπη μορφή από το 1966. Περιλαμβάνουν πρωτότυπες εργασίες και βιβλιοκρισίες με θέμα τις Βυζαντινές Σπουδές.

Τα τεκμήρια αποτελούν περιοδική έκδοση και υπάρχουν σε έντυπη μορφή από το 1966. Θέμα του περιοδικού είναι η Κλασική Αρχαιότητα.

Το The Historical Review/La Review Historique είναι περιοδική έκδοση του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών/ΕΙΕ και υπάρχει σε έντυπη μορφή από το 2004. Θέμα του περιοδικού είναι οι Νεοελληνικές Σπουδές.

Κεφάλαιο 8 : OPEN ARCHIVES

8.1 Γενικά

Το openarchives.gr είναι μια μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων. Πραγματοποιεί ταυτόχρονη αναζήτηση σε ψηφιακές βιβλιοθήκες που περιέχουν έγγραφα όπως διπλωματικές εργασίες, διδακτορικές διατριβές ή επιστημονικές δημοσιεύσεις σε ποικίλα θέματα. (www.openarchives.gr) Το ευρετήριο του openarchives.gr περιέχει 489.196 έγγραφα και μπορεί να γίνει ταυτόχρονη αναζήτηση σε 66 ελληνικές ψηφιακές βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκά αποθετήρια. Προσφέρει μια ενιαία μηχανή αναζήτησης για όλες τις ελληνικές ψηφιακές βιβλιοθήκες και τα ιδρυματικά αποθετήρια που λειτουργούν στην Ελλάδα. Το openarchives.gr δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να ενημερώνονται αυτόματα όταν ανανεώνεται το περιεχόμενο των συλλογών που τους ενδιαφέρουν μέσω της τεχνολογίας RSS. Μπορούν να λαμβάνουν τους τίτλους των τελευταίων καταχωρήσεων που επιθυμούν κατευθείαν στον υπολογιστή τους. Μια από τις πιο σημαντικότερες λειτουργίες του openarchives.gr είναι το DOAJ (Directory of Open Access Journals), μια υπηρεσία που άρχισε να λειτουργεί από τη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου του Lund και έχει γίνει η σημαντικότερη υπηρεσία ευρετηρίασης για περιοδικά ανοικτής πρόσβασης και προσφέρει πάνω από 4000 περιοδικά. Έχουν συμπεριληφθεί και τα Βυζαντινά Σύμμεικτα, τα Τεκμήρια και το The Historical Review/La Review Historique που εκδίδονται από το ΕΚΤ.

8.2 Open Archives Initiative

Το Open Archives Initiative (OAI) είναι μια πρωτοβουλία που έχει ως στόχο την διευκόλυνση της αποτελεσματικής διάδοσης του περιεχομένου. Πρωταρχικός σκοπός του OAI είναι η ενίσχυση της πρόσβασης σε e-prints αρχεία έτσι ώστε να αναπτυχθεί η διαθεσιμότητα της επιστημονικής επικοινωνίας. Τα μέλη του OAI εργάστηκαν πάνω στην ανάπτυξη του κατάλληλου πρωτοκόλλου συλλογής μετα-δεδομένων και κατέληξαν στην πρώτη έκδοση του OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting).

Το OAI-PMH είναι ένα πρωτόκολλο που ορίζει τους κανόνες για τον διαμοιρασμό των μεταδεδομένων μιας ψηφιακής συλλογής και για την ανάκτησή τους από παροχής υπηρεσιών ψηφιακής βιβλιοθήκης. Το πρωτόκολλο διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ των ψηφιακών βιβλιοθηκών, τις κοινοπραξίες, δημιουργεί ένα πλαίσιο διαλειτουργικότητας το οποίο επιτρέπει τη συγκέντρωση των μεταδεδομένων των ψηφιακών συλλογών και διευκολύνει την αποτελεσματική διάχυση του ψηφιακού περιεχομένου. Σύμφωνα με το OAI-PMH, ένας παροχέας δεδομένων (data provider) κάνει τα δεδομένα διαθέσιμα για συγκομιδή και ένας παροχέας υπηρεσιών (service provider) συγκεντρώνει τα μεταδεδομένα αυτά καθιστώντας τα διαθέσιμα για αναζήτηση. Ο παροχέας δεδομένων είναι ένας εξυπηρετητής και ο παροχέας υπηρεσιών ένας πελάτης. Χρησιμοποιώντας το OAI-PMH είναι δυνατή η απομακρυσμένη ανάκτηση πληροφοριών για το τεκμήριο ενός ιδρυματικού αποθετηρίου και η αλληλεπίδραση με το περιεχόμενό του (Μπάνος,2007).

DSpace

Το λογισμικό DSpace είναι ένα πρωτοποριακό ψηφιακό σύστημα βιβλιοθηκών το οποίο λαμβάνει, αποθηκεύει και διανέμει τις πνευματικές εργασίες της ερευνητικής δραστηριότητας των πανεπιστημίων σε ψηφιακή μορφή. Χρησιμοποιείται από οχτώ ελληνικά ιδρυματικά αποθετήρια. Οι φορείς που δημιούργησαν το DSpace (NIT και Hewlett-Packard (hp)), θέλησαν να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό αποθετήριο το οποίο θα συλλέγει και θα διαδίδει το εκπαιδευτικό υλικό που θα παράγεται από την εκπαιδευτική κοινότητα διαφόρων οργανισμών σε τοπικό ή σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι επιστημονικές εκδόσεις έχουν ανάγκη για ταχύτερη διάδοση της πληροφορίας και η Ανοικτή Πρόσβαση μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση της εργασίας της επιστημονικής κοινότητας. Η επιστημονική έρευνα προχωρά τα τελευταία χρόνια με πολύ γρήγορους ρυθμούς λόγω της απαίτησης για Ανοικτή Πρόσβαση στα ερευνητικά αποτελέσματα. Η Ανοικτή Πρόσβαση έχει επαναπροσδιορίσει τους όρους της επιστημονικής, ερευνητικής και εκδοτικής δραστηριότητας, τα τελευταία έτη.

Η Ανοικτή Πρόσβαση στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα σε μεταβατικό στάδιο για αυτό το λόγο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από όλους. Για να γίνει αυτό εφικτό θα πρέπει να βρεθεί εκείνο το οικονομικό μοντέλο που θα ικανοποιεί όλους τους εμπλεκόμενους. Παρ' όλα αυτά βρίσκει ολοένα και περισσότερους υποστηρικτές. Υπάρχουν θερμοί υποστηρικτές της ανοικτής πρόσβασης που αγωνίζονται για την ευρεία, ελεύθερη και άμεση πρόσβαση στη γνώση.

Ο μεγάλος όγκος του περιεχομένου και οι δυσκολίες εντοπισμού των πηγών, δημιουργούν την ανάγκη για κατάλληλο σχεδιασμό και λειτουργία βάσεων δεδομένων.

Τα ελληνικά ακαδημαϊκά καταθετήρια ανοικτής πρόσβασης έχουν κάνει μεγάλα βήματα και δείχνουν να είναι απαραίτητα για τη συλλογή, τη διαφύλαξη και διάχυση της γνώσης που παράγεται στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ωστόσο υπάρχουν και κάποια προβλήματα συντονισμού που αφορούν την ανάπτυξή τους. Σχετικά με τα προβλήματα συντονισμού, προτείνεται η καταγραφή των στοιχείων δημιουργίας κάθε πηγής από τους ίδιους τους φορείς, έτσι ώστε να συγκεντρώνεται η πορεία δημιουργίας τους και να υπάρχει μια αποτύπωση του ψηφιακού χάρτη της χώρας μας. Παρά το γεγονός αυτό τα Ιδρυματικά Καταθετήρια ανοικτής πρόσβασης μπορούν με επιτυχία να συσσωρεύσουν, να διαφυλάξουν και να διαδώσουν την πνευματική παραγωγή των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας μας και σημειώνεται μεγάλη πρόοδος στην ανάπτυξη προτύπων, λογισμικού και θεμάτων για την πολιτική λειτουργίας. Η Ανοικτή Πρόσβαση στα ηλεκτρονικά δημοσιεύματα μέσω των ιδρυματικών καταθετηρίων προβάλλει την επιστημονική παραγωγή ενός ιδρύματος και οι αναγνώστες των δημοσιευμάτων από τα ιδρυματικά καταθετήρια έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφορία χωρίς οικονομικά και νομικά ζητήματα. Παρατηρείται σημαντική πρόοδος σε επίπεδο περιεχομένου και υπηρεσιών, καθώς και στους τομείς που έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη προτύπων, λογισμικού και θεμάτων για την πολιτική λειτουργίας. Συμπερασματικά, τα Ιδρυματικά Καταθετήρια αποτελούν ένα άμεσο μοντέλο επιστημονικής επικοινωνίας, επεκτείνουν την πρόσβαση στην έρευνα, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό και αποτελώντας μέρος ενός συστήματος διανεμημένων, διαλειτουργικών καταθετηρίων που αποτελεί τη βάση για την εξελισσόμενη δομή ενός μοντέλου επιστημονικών επικοινωνίας.

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά προσφέρουν προστιθέμενη αξία στις βιβλιοθήκες καθώς υπάρχει η δυνατότητα εξοικονόμησης χώρου και χρόνου, βελτίωσης του προγραμματισμού ίδρυσης και μακρόχρονης διατήρησης. Όσον αφορά την έκδοση και τη διαχείριση των ηλεκτρονικών περιοδικών προκύπτουν κάποια προβλήματα που αφορούν την διαχείρισή τους, την επιλογή τους, την αξιολόγηση και την αρχειοθέτησή τους.

Η πνευματική ιδιοκτησία αποτελεί το πιο παραδεκτό σύστημα χρηματοδότησης της πνευματικής δημιουργίας γιατί εξασφαλίζει την δυνατότητα παραγωγής έργων μακριά από εξωτερικούς αναγκασμούς και παρεμβάσεις. Ο σεβασμός των

δικαιωμάτων των δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων επιβάλλεται αν θέλουμε η πολιτιστική παραγωγή της χώρας μας να συνεχίσει να αναπτύσσεται.

Το ΕΚΤ έχει συνεισφέρει δραματικά στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών περιοδικών και βιβλίων ανοικτής πρόσβασης. Με την μακρόχρονη παρουσία του στο χώρο των ψηφιακών βιβλιοθηκών και στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών πληροφόρησης, στοχεύει στην απόκτηση των υποδομών και της τεχνογνωσίας για ηλεκτρονικές επιστημονικές εκδόσεις που βασίζονται στο ελεύθερο λογισμικό. Επίσης, το ΕΚΤ συνεχίζει να επεκτείνει την δραστηριότητά του και στην έκδοση ηλεκτρονικών βιβλίων και νέων ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών.

Οι ελληνικές επιστημονικές δημοσιεύσεις έχουν αναπτυχθεί αρκετά και η ελληνική επιστημονική και ερευνητική κοινότητα ήταν πάντα παραγωγική σε όλες τις μορφές. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας έρευνας ο αριθμός των ελληνικών δημοσιεύσεων αυξήθηκε κατά 298% από το 1993 έως το 2008. Από το 2009 και μετά παρατηρείται πτώση στην ελληνική παραγωγικότητα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι ενώ υπάρχει μεγάλη παραγωγή από επιστημονικές δημοσιεύσεις στην Ελλάδα, υπάρχουν προβλήματα συντονισμού που εμποδίζουν στην ανάπτυξή τους καθώς και οικονομικά ζητήματα που αφορούν τις εκδόσεις περιοδικών. Όσο αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός των ηλεκτρονικών περιοδικών και βιβλίων, τόσο πιθανότερο είναι να εξισορροπιστεί το πλήθος των δωρεάν και υπό συνδρομή ηλεκτρονικών περιοδικών. Η δωρεάν έκδοση των ηλεκτρονικών περιοδικών επιβεβαιώνει ότι η γνώση και η πληροφορία είναι η κινητήρια δύναμη της κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανέμη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών.

Διαθέσιμο σε: <http://anemi.lib.uoc.gr/>

[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Βαγενά, Ε., 2008. *Η ψηφιακή προστασία και διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί του διαθέσιμου υλικού στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες*. 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ιωάννινα, 24-26 Σεπτεμβρίου 2008.

Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/13274/1/c1.2.Bagena.pdf>

[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Βασιλείου, Μ., 2009. Επισκόπηση της αγοράς των ηλεκτρονικών βιβλίων: εκδότες και διαθέτες. 18^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Πάτρα, 5-6

Νοεμβρίου 2009. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/14781/1/5A.1.pdf>

[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών. Ευρετήριο Ελληνικών Ψηφιακών Πηγών

Διαθέσιμο σε: http://www.lis.upatras.gr/Libworld/gr_resources_EL.php

[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Γεωργίου, Π., κ.α., 2007. Ψηφιακό ελληνικό περιεχόμενο και Ανοικτή Πρόσβαση. *Πτυχιακή εργασία*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Διαθέσιμο

σε:

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2639/8/Publication_Georgiou-Papadatou%5b2007%5d.pdf

[Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2012]

Γεωργίου, Π., κ.α., 2007. Το ζήτημα της ανοικτής πρόσβασης σε ψηφιακό περιεχόμενο στην Ελλάδα. *Πτυχιακή εργασία*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Διαθέσιμο

σε:

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2633/6/Publication_Georgiou-Papadatou_B%5b2007%5d.pdf

[Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2012]

Δανιηλίδης

Διαθέσιμο σε: <http://xantho.lis.upatras.gr/daniilida/>

[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Δεξαμενή

Διαθέσιμο σε: <http://xantho.lis.upatras.gr/dexameni/>

[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών

Διαθέσιμο σε: <http://phdtheses.ekt.gr/eadd/?locale=el>

[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Διαθέσιμο σε: <http://www.ekt.gr/>

[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Εθνικός Συλλογικός Κατάλογος Επιστημονικών Περιοδικών
Διαθέσιμο σε: <http://eskep.ekt.gr/eskep/>
[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

ΕΠΣΕΤ
Διαθέσιμο σε: <http://www.epset.gr/>
[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Εύρηκα.
Διαθέσιμο σε: <http://eureka.lib.teithe.gr:8080/>
[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Ζωντανός, Κ., 2002. *Τα Ελληνικά περιοδικά στο internet. 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Λάρισα, 2002. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/9699/1/11psab024.pdf>
[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Ήλιος
Διαθέσιμο σε: <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Θεοδώρου, Ρ., 2007. Βιωσιμότητα ακαδημαϊκών εκδόσεων ανοικτής πρόσβασης. 16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πειραιάς, 2007.
Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/16psab/16psab028a.pdf>
[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Καλλινίκου, Δ, κ.α., 2006. Δημόσιος τομέας και διαχείριση ανοικτής πρόσβασης. 15^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πάτρα, 2006.
Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/15psab/15psab041a.pdf>
[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Καλογερίδης, Δ., 1997. Προμήθεια στα ηλεκτρονικά περιοδικά : Νέες προκλήσεις για τον προμηθευτή των συνδρομών - Swets. 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Αθήνα, 1997. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/9826/1/6psab025.pdf>
[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Καλογερίδης, Δ., 1999. Ηλεκτρονικά περιοδικά, κοινοπραξίες, συμβάσεις αδειών χρήσης και κόστος: ακόμη σε εξέλιξη; 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ρόδος, 1999. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/9777/1/8psab025.pdf>
[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Καρύδα, Ε., 2012. Έρευνα για την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών βιβλίων στην Ελλάδα : Προκλήσεις για τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. 21^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πειραιάς, 18-19 Οκτωβρίου 2012. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/18257/1/challenges%20for%20the%20academic%20libraries.pdf>
[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Κατσαρού, Γ., 2006. Αλλαγή του τοπίου επιστημονικής πληροφόρησης με τη χρήση δημοσιευμάτων ανοικτής πρόσβασης και ιδρυματικών αποθετηρίων. 15^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πάτρα, 1-3 Νοεμβρίου 2006.
Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/11417/1/4.02.FullText.pdf>
[Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2012]

Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη, Σ. Λάτση – Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη
Διαθέσιμο σε: <http://www.latsis-foundation.org/ldlib/books.aspx?cat=1>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Κοσμάς, Γ., κ.α., 2003. Ζέφυρος: πορεία προς ένα Συλλογικό Κατάλογο. 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Σέρρες, 2003.
Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/12psab/12psab031.pdf>
[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Κοσμόπολις
Διαθέσιμο σε: <http://xantho.lis.upatras.gr/kosmopolis/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Κουνούδη, Α., κ.α., 2010. Η πορεία προς την ανοιχτή πρόσβαση μέσω των Creative Commons – Περίπτωση ΚΤΙΣΙΣ. 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Αθήνα, 2010.
Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/19psab/19psab026a.pdf>
[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Μορελέλη - Κακούρη, Μ, κ.α., 2007. Ίδρυματικά Καταθετήρια : προτάσεις για μια ενιαία εθνική πολιτική με βάση ένα ελληνικό παράδειγμα. 16ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πειραιάς, 2007. Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/16psab/16psab006a.pdf>
[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Νημερτής.
Διαθέσιμο σε: <http://nemertes.lis.upatras.gr/jsui/>
[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Πανδέκτης
Διαθέσιμο σε: <http://pandektis.ekt.gr/pandektis/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Παπαθεοδώρου, Χ., κ.α., 2002. Έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικών περιοδικών από Βιβλιοθήκες. 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Θεσσαλονίκη, 15-17 Οκτωβρίου 2002.
Διαθέσιμο σε: http://eprints.rclis.org/7151/1/tsimpoglou_10_psab_papatheodorou.pdf
[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Πασιθέη
Διαθέσιμο σε: <http://xantho.lis.upatras.gr/pasithee/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Πέργαμος
Διαθέσιμο σε: <http://pergamos.lib.uoa.gr/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Πλειάς
Διαθέσιμο σε: <http://xantho.lis.upatras.gr/pleias/>
[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Σαμαρά Μ., κ.α., 2013. «Οι προτεραιότητες της ευρωπαϊκής έρευνας στις Κοινωνικο-οικονομικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες: η συμμετοχή της Ελλάδας (2007-2012)» Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Διαθέσιμο σε: http://metrics.ekt.gr/sites/metrics/files/EKT_SSH_Report_2013.pdf

Σαχίνη, Ε., κ.α., 2009. Ηλεκτρονική έκδοση περιοδικών ανοικτής πρόσβασης : Μία μελέτη περίπτωσης για τις ανθρωπιστικές επιστήμες. *18ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Πάτρα, 5-6 Νοεμβρίου 2009.

Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/14782/1/4.1.pdf>

[Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2012]

Σαχίνη Ε., κ.α., 2012. Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Διαθέσιμο σε: <http://metrics.ekt.gr/el/node/9>

Τζεδάκη, Σ., 1996. Διαχείριση online ηλεκτρονικών περιοδικών. *5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Θεσσαλονίκη, 1996. Διαθέσιμο σε:

<http://eprints.rclis.org/9848/1/5psab007.pdf>

[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Τσιαβός, Π., 2009. Προς τη δημιουργία ενός κοινού πληροφοριακού περιβάλλοντος : μοντέλα ρύθμισης και διαχείρισης ψηφιακού περιεχομένου στους χώρους της επιστήμης της έρευνας και του πολιτισμού. *10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Πάτρα, 2009.

Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/18psab/18psab011a.pdf>

[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Τσιμπόγλου, Φ., 1998. *Κοινοπραξίες Ελληνικών Βιβλιοθηκών : Το "αναγκαίο καλό" των ψηφιακών βιβλιοθηκών*. *7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Βόλος, 4-6 Νοεμβρίου 1998.

Διαθέσιμο σε: http://eprints.rclis.org/7184/1/tsimpoglou_7_psab.pdf

[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Φραντζή, Μ., κ.α., 2005. E-Lis Ένα ανοικτό αρχείο για τη βιβλιοθηκονομία και την επιστήμη της πληροφόρησης. *14ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Αθήνα, 2005.

Διαθέσιμο σε: <http://abekt.lib.ucy.ac.cy/synedria/14psab/14psab048.pdf>

[Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου 2013]

Χούσος, Ν., κ.α., 2009. Ανάπτυξη αποθετηρίων ανοικτής πρόσβασης : Ζητήματα και λύσεις. *18ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Πάτρα, 5-6 Νοεμβρίου 2009.

Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/14795/1/5B.2.pdf>

[Ανακτήθηκε 1 Ιουλίου 2012]

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Πάνδημος

Διαθέσιμο σε: <http://pandemos.panteion.gr/>

[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Διαθέσιμο σε: <http://www.lib.ntua.gr/>

[Ανακτήθηκε 10 Σεπτεμβρίου 2013]

Ψηφίδα

Διαθέσιμο σε: <http://dspace.lib.uom.gr/>

[Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2013]

Abad, F., et.al., 2010. Open Access in Southern European Countries. [e-book]. Madrid: Fecyt.

Available at: http://eprints.rclis.org/15138/1/OASouthern_Vweb.pdf

[Accessed 10 April 2013]

Adamantidou, E., et.al., 2000. *Efforts of implementing TQM in the Central Library of the National Technical University of Athens. 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Αθήνα, 2000.*

Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/9757/1/9psab027.pdf>

[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Baich, T., 2012. Opening interlibrary loan to open access. *Interlending & Document Supply*. [online] 40(1), p.55-60. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0264-1615&volume=40&issue=1&articleid=17015593&show=html>

[Accessed 10 June 2012]

Bowering Mullen, L., 2010. IFLA satellite pre-conference: open access to science information: trends, models and strategies for libraries. *Library Hi Tech News*. [online] 27(6/7), p. 10-13. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0741-9058&volume=27&issue=6/7&articleid=1891644&show=html>

[Accessed 1 June 2012]

Chang, C., 2006. Business models for open access journals publishing.

Online Information Review. [online] 30(6), p.699-713. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1468-4527&volume=30&issue=6&articleid=1583937&show=html>

[Accessed 10 June 2012]

Chantavaridou, E., 2009. Open access and institutional repositories in Greece: progress so far. *OCLC Systems & Services* [online] 25(1), p.47-59.

Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1065-075X&volume=25&issue=1&articleid=1771175&show=html>

Chantavaridou, E., 2009. Contributions of open access to higher education in Europe and vice versa. *OCLC Systems & Services*. [online] 25(3), p. 167-174. Available at :

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1065-075X&volume=25&issue=3&articleid=1810664&show=html>

[Accessed 1 June 2012]

eBook shop

Διαθέσιμο σε: <http://www.e-bookshop.gr>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

e-Publishing

Διαθέσιμο σε: <http://epublishing.ekt.gr/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Georgiou P., et.al., 2010. Scholarly publishing and open access in Greece: 2009 report. Available at:
http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2637/6/Publication_OA_Report%5B2009%5D.pdf

Grant, J., et. al. 2011. A rapid review of the Greek research and development system. RAND Europe reports.

Creative Commons

Διαθέσιμο σε: <http://creativecommons.org/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Heal link

Διαθέσιμο σε: <http://www.heal-link.gr/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Jasco, P., 2006. Open access to scholarly indexing/abstracting information. *Online Information Review*. [online] 30(4), p. 461-468. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1468-4527&volume=30&issue=4&articleid=1570036&show=html>

[Accessed 1 June 2012]

Kostagiolas, P.A., et.al., 2007. Managing Expectations for Open Access in Greece: Perceptions from the Publishers and Academic Libraries. *International Conference on Electronic Publishing*. Austria, 13-16 June 2007. Available at:

http://eprints.rclis.org/10041/1/121_elpub2007.content.pdf[Accessed: 10 April 2013]

Krishnamurthy, M., 2008. Open access, open source and digital libraries : A current trend in university libraries around the world. Program: electronic library and information systems. [online] 42(1), p.48-55. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0033-0337&volume=42&issue=1&articleid=1674241&show=html>

[Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου 2012]

Krynicka, M., et.al., 2012. Open access to national bibliography: Polish approach. *Collection Building*. [online] 31(3), p.120-125. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0160-4953&volume=31&issue=3&articleid=17041616&show=html>

[Accessed 10 June 2012]

Maroulis, N., et.al., 2011. ERAWATCH Country reports 2011: Greece.

McKnight, C., 1999. *Electronic journals : Some recent projects*. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ρόδος, 1999. Διαθέσιμο σε:

<http://eprints.rclis.org/9779/1/8psab027.pdf>[Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2013]

Medoanet

Διαθέσιμο σε: <http://www.medoanet.eu/>

Ανακτήθηκε[10 Νοεμβρίου 2013]

Norris, M., et.al., 2008. Finding open access articles using Google, Google Scholar, OAlster and OpenDOAR. *Online Information Review*. [online] 32(6), p.709-715. Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1468-4527&volume=32&issue=6&articleid=1753970&show=html>

[Accessed 10 June 2012]

Open access.gr

Διαθέσιμο σε: <http://www.openaccess.gr/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Open Archives

Διαθέσιμο σε: <http://openarchives.gr/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Open Archives Initiative

Διαθέσιμο σε: <http://www.openarchives.org/>

[Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2013]

Pascual C., et.al., 2012. "5 years of Excellence in the European Research Area 2007-2011: the case of Greece", National Documentation Centre.

Sachini E., et.al., 2012, Greek Scientific Publications 1996-2010: A Bibliometric Analysis of Greek Publications in International Scientific Journals, National Documentation Centre.

SOAP project. Information at: <http://project-soap.eu>

Synelli, K., et.al., 2010. OA in the University of Patras, Greece: A network of activities for the advancement of Open Access. *8o Conference for Open Access*. Berlin, 2010. Available at: http://eprints.rclis.org/15303/1/UoP_BERLIN8.pdf [Accessed: 13 February 2013]

Zhang, S., 2007. The flavors of open access. *OCLC Systems & Services: International digital library perspectives*. [online] 23(3), p.229-234.

Available at:

<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1065-075X&volume=23&issue=3&articleid=1622087&show=html>

[Accessed 3 June 2012]